

---

# RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016 I 2017

---



---

**MIASTO RAWA MAZOWIECKA  
POWIAT RAWSKI  
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE**

---

|                                  |   |
|----------------------------------|---|
| <b>ZAMAWIAJĄCY</b>               | <b>MIASTO RAWA MAZOWIECKA</b>                     |
| <b>WYKONAWCA<br/>OPRACOWANIA</b> | <b>WESTMOR CONSULTING<br/>JOANNA KASZUBSKA</b>    |
| <b>SPRAWDZAJĄCY</b>              | <b>WESTMOR CONSULTING<br/>KAROLINA DRZEWIECKA</b> |

**RAWA MAZOWIECKA 2018**

## Spis treści

|   |           |
|---|-----------|
| <b>SPIS TREŚCI .....</b>  | <b>2</b>  |
| <b>1. WSTĘP .....</b>   | <b>3</b>  |
| 1.1. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA .....   | 3         |
| 1.2. OKRES SPRAWOZDAWCZY .....  | 3         |
| 1.3. ŹRÓDŁO DANYCH .....  | 3         |
| 1.4. AUTORZY RAPORTU.....   | 3         |
| <b>2. CHARAKTERYSTYKA MIASTA RAWA MAZOWIECKA.....</b>                                   | <b>4</b>  |
| 2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE .....                                     | 4         |
| 2.2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE .....  | 5         |
| 2.3. DEMOGRAFIA .....   | 5         |
| 2.4. SYTUACJA GOSPODARCZA .....   | 7         |
| 2.5. GOSPODARKA KOMUNALNA.....  | 9         |
| <b>3. ANALIZA STANU ŚRODOWISKA .....</b>  | <b>9</b>  |
| 3.1. JAKOŚĆ POWIETRZA .....   | 9         |
| 3.2. ZAGROŻENIA HAŁASEM .....   | 12        |
| POLA ELEKTROMAGNETYCZNE .....   | 13        |
| 3.4. GOSPODAROWANIE WODAMI .....  | 14        |
| 3.5. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA .....  | 15        |
| 3.6. ZASOBY GEOLOGICZNE I GLEBY .....   | 16        |
| 3.7. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW .....                       | 19        |
| 3.8. ZASOBY PRZYRODNICZE .....  | 20        |
| 3.9. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI.....   | 24        |
| <b>4. ZAKRES REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA RAWA MAZOWIECKA.....</b> | <b>25</b> |
| <b>5. OCENA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA RAWA MAZOWIECKA.....</b>  | <b>51</b> |
| <b>6. SPIS TABEL, RYSUNKÓW, WYKRESÓW .....</b>  | <b>54</b> |

## **1. Wstęp**

### **1.1. Cel i zakres opracowania**

Celem niniejszego opracowania jest ocena efektów z realizacji zadań wynikających z obecnie obowiązującego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021.

Przedmiotowy raport obejmuje 2 lata, tj. okres od 2016 r. do 2017 r. W niniejszym dokumencie przedstawiono postępy w realizacji zadań z zakresu ochrony i poprawy środowiska ujętych w dotychczasowym Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021 oraz wyjaśniono powody zaniechania niektórych działań lub ewentualnych opóźnień tam, gdzie wystąpiły.

Obowiązek sporządzenia raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska przez organ wykonawczy Miasta i przedstawienia tego raportu Radzie Miasta wynika z zapisów art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2017 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2018 poz. 799 z późn. zm.). Organ wykonawczy Miasta wykonuje raport co dwa lata.

Ustawa Prawo ochrony środowiska nie wskazuje konkretnych wymagań dotyczących formy oraz zawartości raportów z wykonania Programów Ochrony Środowiska. W związku z tym, sporządzając niniejszy dokument, wzięto pod uwagę główne cele oraz przewidziane do wykonania zadania ujęte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021.

### **1.2. Okres sprawozdawczy**

Niniejszy Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska przeprowadzono na podstawie analizy realizacji celów oraz przewidzianych do wykonania w ramach tych celów zadań ujętych Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021.

Raport obejmuje okres od 01.01.2016 r. do 31.12.2017 r.

### **1.3. Źródło danych**

Dane wykorzystywane podczas sporządzania niniejszego Raportu pochodzą z ogólnodostępnych danych oraz zostały przekazane przez pracowników Urzędu Miasta w Rawie Mazowieckiej.

### **1.4. Autorzy raportu**

Raport został opracowany przez firmę WESTMOR Consulting Urszula Wódkowska, 87-704 Bądkowo, ul. 1 Maja 1a, z siedzibą we Włocławku przy ul. Królewieckiej 27, przy ścisłej współpracy z pracownikami Urzędu Miasta w Rawie Mazowieckiej.

## 2. Charakterystyka Miasta Rawa Mazowiecka

### 2.1. Położenie administracyjne i geograficzne

Miasto Rawa Mazowiecka jest miastem powiatowym położonym w województwie łódzkim nad rzeką Rawką i jej dopływem – Ryłką. Miasto znajduje się w miejscu krzyżowania się szlaków komunikacyjnych Łódź – Warszawa oraz Warszawa – Katowice – Praga. Miasto Rawa Mazowiecka zajmuje 14,28 km<sup>2</sup> (stanowi to około 2,21% powierzchni całego powiatu).

Rysunek 1. Miasto Rawa Mazowiecka na tle województwa łódzkiego i powiatu rawskiego



Źródło: <http://www.gminy.pl/>

Miasto Rawa Mazowiecka sąsiaduje z Gminą Rawa Mazowiecka.

### POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Według podziału fizycznogeograficznego Miasto Rawa Mazowiecka położone jest na terenach Wysoczyzny Rawskiej. Szczegółowa regionalizacja fizycznogeograficzna Gminy została zaprezentowana w poniższej tabeli.

Tabela 1. Położenie Miasta Rawa Mazowiecka wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski

| Miasto Rawa Mazowiecka |                                   |
|------------------------|-----------------------------------|
| <b>Prowincja</b>       | Niż Środkowoeuropejski            |
| <b>Podprowincja</b>    | Niziny Środkowopolskie            |
| <b>Makroregion</b>     | Wzniesienia Południowomazowieckie |
| <b>Mezoregion</b>      | Wysoczyzna Rawska                 |

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/>

**Wysoczyzna Rawska (318.83)** – mezoregion fizycznogeograficzny, część Wzniesienia Południowomazowieckiego. Rozciąga się między Równiną Warszawską na wschodzie

a Wzniesieniami Łódzkimi na zachodzie. Na północy graniczy z Równiną Łowicko-Błońską a na południu z Doliną Białobrzeską. Dany mezoregion leży na terenach województw mazowieckiego i łódzkiego. Typową formą rzeźby terenu są równiny, występują także pagórki morenowe i doliny rzeczne. W najwyższym punkcie wysokość bezwzględna wynosi 210 m n.p.m. Wysoczyzna znajduje się po wschodniej stronie doliny rzeki Rawki.

Źródła: <https://pl.wikipedia.org/>, <https://encyklopedia.pwn.pl/>

## 2.2. Zagospodarowanie przestrzenne

Zgodnie z danymi GUS, największą powierzchnię Miasta Rawa Mazowiecka stanowią użytki rolne – 46,85% ogólnej powierzchni Miasta. Znaczną część zajmują także grunty zabudowane i zurbanizowane (39,99%).

Tabela 2. Struktura zagospodarowania gruntów Miasta Rawa Mazowiecka w 2014 r.

| Rodzaje gruntów                   | Powierzchnia (w ha) | Udział %    |
|-----------------------------------|---------------------|-------------|
| Użytki rolne, w tym:              | 669                 | 46,85%      |
| -Grunty orne                      | 515                 | 36,06%      |
| -Sady                             | 30                  | 2,10%       |
| -Łąki                             | 41                  | 2,88%       |
| -Pastwiska                        | 47                  | 3,29%       |
| -Pozostałe użytki rolne           | 36                  | 2,52%       |
| Lasy oraz grunty leśne, w tym:    | 119                 | 8,33%       |
| -Lasy                             | 68                  | 4,76%       |
| -Grunty zadrzewione i zakrzewione | 51                  | 3,57%       |
| Grunty pod wodami                 | 65                  | 4,55%       |
| Grunty zabudowane i zurbanizowane | 571                 | 39,99%      |
| Pozostałe grunty i nieużytki      | 4                   | 0,28%       |
| <b>RAZEM</b>                      | <b>1428</b>         | <b>100%</b> |

Źródło: Dane z GUS, Podział Terytorialny

## 2.3. Demografia

Zgodnie z danymi GUS, liczba mieszkańców Miasta Rawa Mazowiecka w 2017 r. wynosiła 17 480 osób. W 2017 roku ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 18,58% ogółu mieszkańców. Osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 60,14%, a osoby w wieku poprodukcyjnym 21,28%. W latach 2016-2017 można dostrzec wzrost liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, spadek ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Taka sytuacja może świadczyć o zjawisku starzenia się społeczeństwa w Mieście.

Tabela 3. Struktura demograficzna Miasta Rawa Mazowiecka w latach 2016-2017

| Wyszczególnienie  | 2016   | 2017   |
|---|--------|--------|
| <b>Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej)</b> |        |        |
| Ogółem  | 3 184  | 3 248  |
| Mężczyźni   | 1 658  | 1 676  |
| Kobiety   | 1 526  | 1 572  |
| <b>Ludność w wieku produkcyjnym</b>                       |        |        |
| Ogółem  | 10 797 | 10 513 |
| Mężczyźni   | 5 643  | 5 519  |
| Kobiety   | 5 154  | 4 994  |
| <b>Ludność w wieku poprodukcyjnym</b>                     |        |        |
| Ogółem  | 3 580  | 3 719  |
| Mężczyźni   | 1 094  | 1 150  |
| Kobiety   | 2 486  | 2 569  |

Źródło: Dane z GUS

Zgodnie z danymi GUS, liczba urodzeń na przełomie lat 2016-2017 wzrosła o około 4,95%. W stosunku do roku bazowego (2016) znacznie wzrosła także liczba zgonów, tj. o około 20,53%. Wskaźnik przyrostu naturalnego w latach 2016-2017 przyjmował wartości dodatnie, co świadczy o większej ilości urodzeń żywych w Mieście niż zgonów.

Tabela 4. Przyrost naturalny na terenie Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2016-2017

| Wyszczególnienie          | 2016 | 2017 |
|---------------------------|------|------|
| <b>Urodzenia żywe</b>     |      |      |
| Ogółem                    | 182  | 191  |
| Mężczyźni                 | 94   | 106  |
| Kobiety                   | 88   | 85   |
| <b>Zgony</b>              |      |      |
| Ogółem                    | 151  | 182  |
| Mężczyźni                 | 86   | 108  |
| Kobiety                   | 65   | 74   |
| <b>Przyrost naturalny</b> |      |      |
| Ogółem                    | 31   | 9    |
| Mężczyźni                 | 8    | -2   |
| Kobiety                   | 23   | 11   |

Źródło: Dane z GUS

## 2.4. Sytuacja gospodarcza

Zgodnie z danymi GUS na terenie Miasta Rawa Mazowiecka na koniec 2017 roku działały 2 192 podmioty gospodarcze, z czego około 96,58% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem w stosunku do roku 2016 wzrosła o około 0,74%.

Strukturę działalności gospodarczej prowadzonej na terenie Miasta, zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym, prezentuje poniższa tabela.

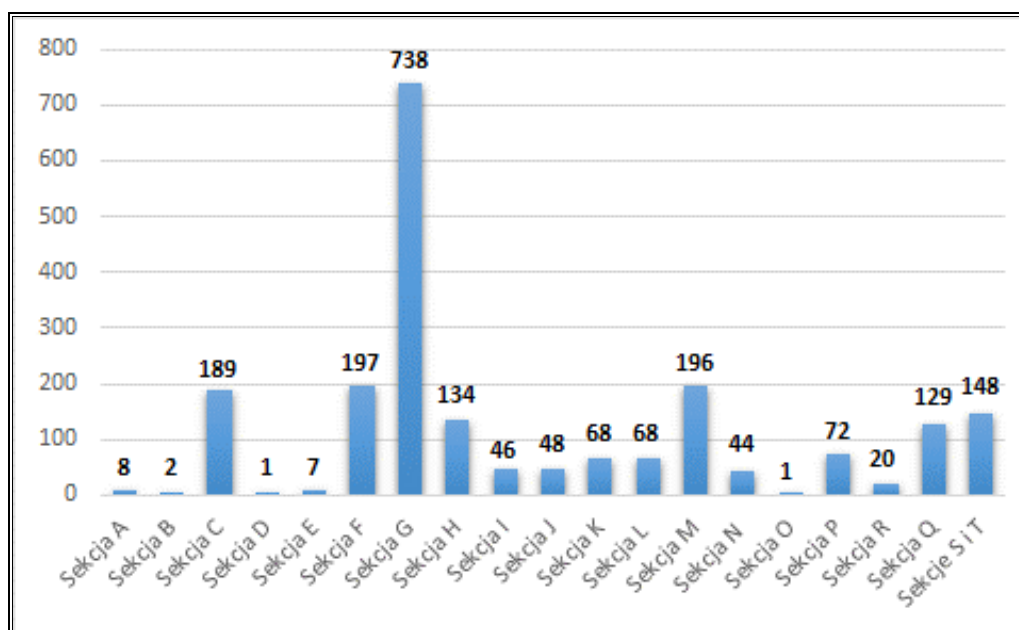
**Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów w Mieście Rawa Mazowiecka w latach 2016-2017**

| Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON |   | 2016         | 2017         |
|---|---|--------------|--------------|
| <b>Podmioty gospodarki narodowej</b>                    |   | <b>2 176</b> | <b>2 192</b> |
| <b>Sektor publiczny</b>                                 | Ogółem  | 74           | 70           |
|   | Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego | 52           | 47           |
|   | Spółki handlowe                                     | 4            | 4            |
| <b>Sektor prywatny</b>                                  | Ogółem  | 2 097        | 2 117        |
|   | Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą   | 1 651        | 1 664        |
|   | Spółki handlowe                                     | 118          | 118          |
|   | Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego   | 25           | 26           |
|   | Spółdzielnie  | 9            | 9            |
|   | Fundacje  | 7            | 7            |
|   | Stowarzyszenia i organizacje społeczne              | 50           | 53           |

Źródło: Dane z GUS

Zgodnie z danymi dotyczącymi struktury działalności gospodarczej prowadzonej w sektorze prywatnym, przedstawionymi na poniższym wykresie, prywatna działalność gospodarcza na terenie Miasta Rawa Mazowiecka koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym (sekcja G – 34,86%). Duży odsetek stanowią też przedsiębiorstwa zajmujące się budownictwem (sekcja F – 9,31%) oraz działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (sekcja M – 9,26%).

Wykres 1. Struktura działalności gospodarczej na terenie Miasta Rawa Mazowiecka w 2017r. wg sekcji PKD 2007



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

**Legenda:**

|   |  |
|---|--|
| A | Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo  |
| B | Górnictwo i wydobywanie  |
| C | Przetwórstwo przemysłowe   |
| D | Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych       |
| E | Dostawa wody: gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją                                    |
| F | Budownictwo  |
| G | Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle   |
| H | Transport i gospodarka magazynowa  |
| I | Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi   |
| J | Informacja i komunikacja   |
| K | Działalność finansowa i ubezpieczeniowa  |
| L | Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości   |
| M | Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna  |
| N | Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca  |
| O | Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne   |
| P | Edukacja   |
| Q | Opieka zdrowotna i pomoc społeczna   |
| R | Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją   |
| S | Pozostała działalność usługowa   |
| T | Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby |
| U | Organizacje i zespoły eksterytorialne  |



## 2.5. Gospodarka komunalna

Funkcjonowanie na danym terenie sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej jest jednym z podstawowych elementów mających wpływ na rozwój mieszkalnictwa i przedsiębiorczości. Jej dostępność zapewnia wysoką jakość życia oraz jest istotna z punktu widzenia ochrony środowiska

**Tabela 6. Wyposażenie Miasta Rawa Mazowiecka w sieć wodociągową, kanalizacyjną i gazową**

| Wyszczególnienie                                | Jedn. miary | 2016   | 2017   |
|---|-------------|--------|--------|
| Długość czynnej sieci kanalizacyjnej            | km          | 45,5   | 45,7   |
| Długość czynnej sieci gazowej                   | m           | 42 077 | 42 574 |
| Odbiorcy gazu                                   | osoba       | 4 533  | 4 546  |
| Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej | km          | 53,6   | 53,7   |

Źródło: Dane z GUS

Zgodnie z danymi GUS, w analizowanych latach (2016-2017) na terenie Miasta Rawa Mazowiecka wzrosła długość sieci kanalizacyjnej, gazowej oraz wodociągowej. Rozbudowa infrastruktury technicznej świadczy o systematycznym rozwoju gospodarki komunalnej na terenie Miasta w ostatnich latach.

## 3. Analiza stanu środowiska

### 3.1. Jakość powietrza

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie Miasta Rawa Mazowiecka jest emisja powierzchniowa pochodząca z sektora bytowego. Należą do niej lokalne kotłownie i paleniska domowe. Na terenie Miasta duża część mieszkańców ogrzewa swoje domy węglem, co przyczynia się do wysokiej emisji dwutlenku siarki, tlenku azotu, pyłów, sadzy oraz tlenku węgla i węglowodorów aromatycznych. Coraz wyższe ceny paliw opałowych przyczyniają się z kolei do poszukiwania różnego rodzaju oszczędności. Z tego powodu część mieszkańców spala w swoich piecach różnego rodzaju odpady, emitujące duże ilości toksycznych zanieczyszczeń do atmosfery. W konsekwencji, na terenie Miasta Rawa Mazowiecka, podobnie jak w całej Polsce, zaobserwować można zjawisko tzw. „niskiej emisji”, czyli emisji pochodzącej ze źródeł o wysokości nieprzekraczającej kilkunastu metrów wysokości. Zjawisko to jest obserwowalne na terenach zwartej zabudowy, charakteryzującej się brakiem możliwości przewietrzania. Elementem składowym „niskiej emisji” są zanieczyszczenia emitowane podczas ogrzewania budynków mieszkalnych. Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe i handlowe. Ze względu na dużą ilość tego typu źródeł emisji nie jest możliwe monitorowanie każdego

z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń.

Zagrożenie dla jakości powietrza na terenie Miasta stanowi również emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych, tzw. emisja liniowa. Ciągły wzrost ruchu samochodowego pociąga za sobą degradację stanu technicznego nawierzchni, a co za tym idzie zwiększenie hałasu komunikacyjnego i wzrost ilości zanieczyszczeń uwalnianych do atmosfery.

Ponadto na wielkość i zasięg stężeń zanieczyszczeń powietrza mają również wpływ punktowe źródła. Emisja ta pochodzi głównie z dużych zakładów przemysłowych emitujących niebezpieczne pyły, dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie.

Miasto Rawa Mazowiecka znajduje się w województwie łódzkim. Stan jakości powietrza w województwie jest co roku oceniany na podstawie pomiarów prowadzonych na stacjach automatycznych i manualnych oraz wyników modelowania matematycznego. Stacje pomiarowe zlokalizowane są w taki sposób, aby pomiary poziomów stężeń zanieczyszczeń prowadzone na nich zapewniały informacje o wielkościach stężeń na dużym obszarze. Zgodnie z art. 89.1. ustawy Prawo Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni.

W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

1. Dla substancji, dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:
  - **klasa A** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
  - **klasa C** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.
2. Dla substancji, dla których określone są poziomy celu długoterminowego:
  - **klasa D1** – stężenie ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
  - **klasa D2** – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.
3. Dla PM<sub>2,5</sub> dla którego określono poziom dopuszczalny dla fazy II:
  - **klasa A1** – stężenia PM<sub>2,5</sub> na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
  - **klasa C1** – stężenia PM<sub>2,5</sub> przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II.

**Poziom dopuszczalny faza I** - poziom dopuszczalny określony dla fazy I jest to wartość która powinna być osiągnięta w 2015 roku.

**Poziom dopuszczalny faza II** - poziom dopuszczalny określony dla fazy II jest to orientacyjna wartość dopuszczalna, która zostanie zweryfikowana przez Komisję Europejską w świetle dalszych informacji, w tym na temat skutków dla zdrowia i środowiska oraz wykonywalności technicznej.

W poniższej tabeli zestawiono wyniki klasyfikacji w 2016 i 2017 roku poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu dla strefy łódzkiej, do której należy Miasto Rawa Mazowiecka.

**Tabela 7. Wynikowa klasyfikacja dla strefy łódzkiej w 2016 i 2017 r. ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony zdrowia**

| Nazwa strefy       | Kod strefy | Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarze strefy |                 |    |      |       |                               |    |    |    |    |       |                |
|--------------------|------------|---|-----------------|----|------|-------|-------------------------------|----|----|----|----|-------|----------------|
|                    |            | SO <sub>2</sub>   | NO <sub>2</sub> | CO | PM10 | PM2,5 | C <sub>6</sub> H <sub>6</sub> | Pb | As | Cd | Ni | B(a)P | O <sub>3</sub> |
| Strefa łódzka 2016 | PL1002     | A   | A               | A  | C    | C     | A                             | A  | A  | A  | A  | C     | A              |
| Strefa łódzka 2017 | PL1002     | A   | A               | A  | C    | C     | A                             | A  | A  | A  | A  | C     | C              |

- 1) wg poziomu dopuszczalnego (faza I),
- 2) wg poziomu dopuszczalnego (faza II),
- 3) wg poziomu docelowego,
- 4) wg poziomu celu długoterminowego,

Roczna ocena jakości powietrza za 2016 r. w strefie łódzkiej wykazała przekroczenia następujących standardów imisyjnych:

- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia) – pył PM10 (24-h, rok), pył PM2,5 (rok);
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne dla fazy II, dla których nie istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia) – pył PM2,5 (rok);
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia) - benzo(a)piren B(a)P (rok).

Dla pozostałych zanieczyszczeń: dwutlenek siarki SO<sub>2</sub>, tlenek węgla CO, benzen C<sub>6</sub>H<sub>6</sub>, ołów-Pb, arsen-As, kadm-Cd, nikiel-Ni, ozon – O<sub>3</sub> standardy imisyjne na terenie wszystkich stref (cały obszar województwa) były dotrzymane.

Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim. Raport za rok 2016, WIOŚ Łódź  
Roczna ocena jakości powietrza za 2017 r. w strefie łódzkiej wykazała przekroczenia następujących standardów imisyjnych:

- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia) – pył PM10 (24-h, rok), pył PM2,5 (rok);
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne dla fazy II, dla których nie istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia) – pył PM2,5 (rok);
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia) - benzo(a)piren B(a)P (rok);
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy celu długoterminowego oraz docelowego, dla których nie ma obowiązku wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia) - ozon O<sub>3</sub> (max 8-h).
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy celu długoterminowego oraz docelowego, dla których nie ma obowiązku wykonania POP (kryterium ochrona roślin) – ozon O<sub>3</sub>- AOT40.

Dla pozostałych zanieczyszczeń: dwutlenek siarki SO<sub>2</sub>, tlenek węgla CO, benzen C<sub>6</sub>H<sub>6</sub>, ołów-Pb, arsen-As, kadm-Cd, nikiel-Ni standardy imisyjne na terenie wszystkich stref (cały obszar województwa) były dotrzymane.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim. Raport za rok 2017, WIOŚ Łódź  
Na terenie Miasta Rawa Mazowiecka WIOŚ nie prowadzi badań monitoringu powietrza.

Źródło: Dane WIOŚ w Łodzi

### 3.2. Zagrożenia hałasem

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie o częstotliwościach w zakresie 16-16000 Hz. Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania. Hałas pochodzenia antropogenicznego, dzieli się w zależności od sposobu powstawania, na hałas komunikacyjny i przemysłowy:

- Hałas przemysłowy jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Bywa on najczęstszą przyczyną skarg ludności. Wynika to między innymi z faktu, że hałasy tego typu mają najczęściej charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Największymi źródłami są zakłady przemysłowe, wytwórcze i rzemieślnicze.
- Hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu lotniczego, kolejowego i drogowego. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki wzrostu ilości środków transportu, zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz wzmożonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

Głównym źródłem hałasu na terenie Miasta Rawa Mazowiecka jest hałas komunikacyjny oraz hałas, który wydobywa się z urządzeń pracujących na zewnątrz budynków produkcyjnych, tj. instalacje wentylacyjno-klimatyzacyjne.

### **3.3. Pola elektromagnetyczne**

W aktualnym stanie prawnym można wyróżnić promieniowanie:

- jonizujące, powstające w wyniku użytkowania substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych, przed którym ochrona unormowana jest w ustawie z 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe,
- niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, związane ze zmianami pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez źródła energetyczne i radiokomunikacyjne, przed którym ochronę reguluje ustawa Prawo ochrony środowiska, w dziale VI pod nazwą „Ochrona przed polami elektromagnetycznymi”.

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne w postaci pól elektromagnetycznych (PEM) zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie. Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

#### **BADANIA PEM**

WIOŚ w Łodzi nie prowadził pomiarów monitoringowych pól elektromagnetycznych na terenie Miasta Rawa Mazowiecka w 2016 roku.

Pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych prowadzone są w cyklu trzyletnim, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2007 Nr 221, poz. 1645). Na terenie Miasta Rawa Mazowiecka w 2017 roku były prowadzone pomiary pól elektromagnetycznych. Wyniki badań zostały przedstawione poniżej.

Tabela 8. Wyniki pomiarów PEM na terenie Miasta Rawa Mazowiecka

| Miejscowość     | Ulica             | Data       | Współrzędne geograficzne |             | E <sub>śr</sub> [V/m] |
|-----------------|-------------------|------------|--------------------------|-------------|-----------------------|
| Rawa Mazowiecka | Plac Piłsudskiego | 2017.05.21 | 51°45'55,4"              | 20°15'11,1" | <0,3                  |

Źródło: Dane WIOŚ w Łodzi

Analizując powyższe dane można zauważyć, że poziomy pól elektromagnetycznych na terenie Miasta Rawa Mazowiecka w 2017 roku nie przekroczyły dopuszczalnych wartości.

### 3.4. Gospodarowanie wodami

Miasto Rawa Mazowiecka zlokalizowane jest w miejscu, w którym sieć powierzchniowych wód płynących jest dobrze rozwinięta. Przez teren Miasta przepływają takie rzeki, jak:

- Rawka – rzeka ta stanowi prawy i zarazem największy dopływ Bzury. Jej całkowita długość wynosi ok 97 km, a dorzecze obejmuje obszar 1 192 km<sup>2</sup>. Rzeka ta jest zachowaną w naturalnym stanie typową rzeką nizinną;
- Rylka – rzeka ta jest prawobrzeżnym dopływem rzeki Rawki. Jej całkowita długość wynosi ok. 28,12 km.
- JCWP
  - RW200017272629 – Krzemionka;
  - RW200017272649 – Rylka;
  - RW200019272659 – Rawka od Krzemionki do Białki.

W 2016 roku WIOŚ w Łodzi prowadził badania stanu wód JCWP Rawka od Krzemionki do Białki. Wartość indeksu obserwacji hydromorfologicznych JCWP wynosiła 1,17, dzięki czemu Rawka od Krzemionki do Białki została przypisana do klasy I. Dla wód JCWP określono umiarkowany stan ekologiczny. Stan chemiczny klasyfikował się poniżej dobrego, w skutek czego ogólny stan JCWP Rawka od Krzemionki do Białki został określony jako zły.

WIOŚ w Łodzi przeprowadził badania JCWP Rawka od Krzemionki do Białki również w 2017 roku. Wody zostały poddane badaniom pod kątem specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych oraz substancji priorytetowych. Stan chemiczny JCWP Rawka od Krzemionki do Białki został oceniony poniżej dobrego, a ogólny stan wód oceniono jako zły.

Źródło: Dane z WIOŚ w Łodzi

Zanieczyszczenia wód powierzchniowych powodowane jest głównie przez wzmożoną działalność antropogeniczną na terenie zlewni, tj. urbanizacja, rolnictwo czy uprzemysłowienie.

Istotnym źródłem presji na środowisko wodne jest niedostateczna sanitacja obszaru Miasta. W takiej sytuacji, mieszkańcy obszarów nieskanalizowanych korzystają ze zbiorników bezodpływowych (szamba), opróżnianych przez wyspecjalizowane firmy. Korzystanie z nieszczelnego szamba grozi skażeniem bakteriologicznym gleby oraz wody wokół posesji, a zanieczyszczenia chemiczne są wchłaniane przez rośliny, w tym warzywa i zboża. Szkodliwe związki chemiczne rozprzestrzeniają się także na większe odległości, skażając wody podziemne.

Na czystość wód powierzchniowych ma również wpływ sposób użytkowania melioracji wodnych szczegółowych. Celem melioracji jest regulacja stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz ochrona użytków rolnych przed powodzią. W sytuacji kiedy surowe ścieki (bytowo-gospodarcze, rolnicze) są odprowadzane bezpośrednio do rowów melioracyjnych, mogą przedostawać się bezpośrednio do wód.

### **WODY PODZIEMNE**

Zgodnie z definicją zawartą w Ramowej Dyrektywie Wodnej (2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r., jednolite części wód podziemnych (JCWPd) obejmują wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Miasto Rawa Mazowiecka znajduje się na obszarze jednolitych części wód podziemnych PLGW200063 oraz Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 404.

### **3.5. Gospodarka wodno-ściekowa**

Ścieki z terenu Miasta Rawa Mazowiecka odprowadzane są do oczyszczalni ścieków znajdującej się w Żydomicach, którą zarządzają Rawskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Rawie Mazowieckiej.

Jest to oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu, fosforu, spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji.

Źródło: <http://www.rawik.pl>

Według danych z GUS z sieci kanalizacyjnej w 2017 roku korzystało 87,40% mieszkańców Miasta Rawa Mazowiecka. Mieszkańcy nieruchomości, które nie są podłączone do sieci kanalizacyjnej, gromadzą nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych lub korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Miasto Rawa Mazowiecka zaopatrywane jest w wodę z dwóch ujęć wody:

- ujęcie wody Boguszyce – ujęcie zlokalizowane jest na lewym brzegu rzeki Rawki i obejmuje 3 studnie głębinowe. Z tego ujęcia woda dostarczana jest do Stacji Uzdatniania Wody Kolejowa;
- ujęcie wody Tatar – zlokalizowane na prawym brzegu rzeki Rawki. Ujęcie obejmuje jedną studnię głębinową 52m, z której możliwy jest pobór wody o maksymalnej ilości  $Q_{\max h} = 103\text{m}^3/\text{h}$ .

Oprócz ww. ujęć wody na terenie Miasta znajdują się również prywatne ujęcia wody:

- ujęcie firmy „Food Serwis” o głębokości ok. 62 m i zasobach eksploatacyjnych  $25\text{m}^3/\text{h}$ ;
- ujęcie w Szpitalu Św. Ducha w Rawie Mazowieckiej o głębokości ok. 36 m i zasobach  $12\text{m}^3/\text{h}$ ;
- ujęcie prywatne zlokalizowane w północno-wschodniej części Miasta o głębokości ok. 26,1 m i zasobach  $11\text{m}^3/\text{h}$ .

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta Rawa Mazowiecka

Zgodnie z danymi z GUS z sieci wodociągowej w 2017 roku korzystało 92,41% mieszkańców Miasta Rawa Mazowiecka.

### **3.6. Zasoby geologiczne i gleby**

#### **GLEBY**

Jakość gleb w istotny sposób wpływa na potencjał danej jednostki. Gleby dobrej jakości oznaczają nie tylko zdrowe i wysokie plony, ale także warunkują prawidłowy rozwój człowieka, gdyż wraz z pożywieniem roślinnym i zwierzęcym dostarczają odpowiedniej ilości wysokokalorycznych składników odżywczych, witamin, substancji mineralnych, niezbędnych do budowy i właściwego funkcjonowania organizmu. Razem z pożywieniem człowiek pobiera składniki korzystne, jak i niekorzystne dla swego rozwoju. Jakość gleb ma wpływ na rozmieszczenie upraw rolniczych, ale zależy ona również od odpowiedniej wilgotności, nawożenia mineralno-organicznego, warunków termicznych oraz opadów atmosferycznych.

Na stan gleb wpływają głównie czynniki pochodzenia antropogenicznego:

- Intensywne rolnictwo – stosowanie wysoko wydajnych maszyn, technik uprawy i hodowli, nadmierne wykorzystywanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, co może prowadzić do degradacji chemicznej gleb (przeciążenie nadmierną ilością substancji chemicznych, w tym metalami ciężkimi, co prowadzi do zakwaszenia, zasolenia, alkalizacji, zmian jakościowych i ilościowych w próchnicy) oraz degradacji fizycznej gleb (utrata określonej masy gleby, zmiany struktury gleby, nadmierne



zagęszczenie i niekorzystne zmiany stosunków wodnych, erozja spowodowana niewłaściwym użytkowaniem gruntów);

- Działalność zakładów produkcyjno-usługowych – przyczyniająca się głównie do degradacji chemicznej gleb, na skutek emisji szkodliwych substancji do atmosfery, odprowadzania ścieków;
- Komunikacja i transport samochodowy – przyczyniający się do zanieczyszczenia gleb położonych w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych szlaków komunikacyjnych (degradacja chemiczna).

Ponadto negatywny wpływ na jakość gleb wywierają: składowanie odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych, wypalanie traw, palenie odpadów na powierzchni ziemi, odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do środowiska, nieszczelne szamba.

Nasilające się stałe wpływy różnorodnych form działalności rolniczej, usługowej i urbanizacyjnej przyczyniają się do znacznych zmian w naturalnych warunkach glebowych. Zmiany te przejawiają się w postaci szeregu form degradacji pokrywy glebowej i prowadzą do wytworzenia gleb o zmienionym profilu i właściwościach fizykochemicznych. Procesy degradacji gleb związane są przede wszystkim z:

- rejonami intensywnej produkcji rolnej i hodowlanej,
- intensywnej melioracji gleb,
- rejonami budowy nowych osiedli mieszkaniowych,
- trasami komunikacyjnymi,
- terenami eksploatacji kopalni lub wyrobisk poeksploatacyjnych.

Przekształcenia mechaniczne gleb powodowane są przez zabudowę terenu, utwardzanie i ucięcie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym) oraz w wyniku formowania wykopów i wyrównań. Ważnym czynnikiem jest emisja zanieczyszczeń powietrza i opad zanieczyszczeń oraz procesy chemicznej degradacji gleb przez niewłaściwie prowadzoną gospodarkę ściekową i odpadową.

Na terenie Miasta Rawa Mazowiecka istnieją następujące rodzaje gleb:

- gleby torfowe – gleby te tworzą się na obszarach, które charakteryzują się dużą wilgotnością;
- gleby napływowe – gleby, które powstają wskutek akumulacji materiału niesionego przez wody;

- gleby bielicoziemne – gleby te tworzą się na różnego rodzaju piaskach. Zachodzi w nich proces wymywania niektórych związków chemicznych, które tworzą minerały, tzw. bielicowanie;
- gleby brunatnoziemne – powstają na glinach zwałowych oraz piaskach i piaskowcach. Ich podłoże musi być bogate w związki zasadowe.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Rawa Mazowiecka

### **BADANIA MONITORINGOWE GLEB**

Monitoring chemizmu gleb gruntów ornych Polski w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzi Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Obowiązek prowadzenia badań wynika z zapisów krajowych aktów prawnych m.in. ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2018 poz. 799 z późn. zm.).

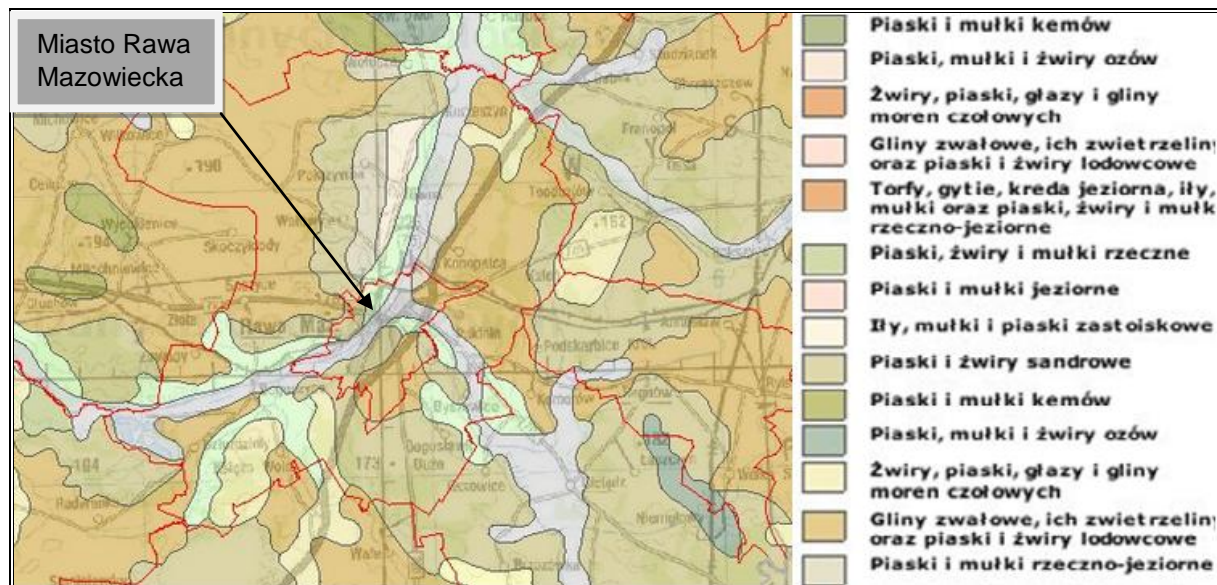
### **GEOLOGIA**

Budowa geologiczna Miasta Rawa Mazowiecka jest bardzo zróżnicowana i w dużej mierze zależna od głębokości. Najbliżej powierzchni ziemi znajdują się gliny zwałowe, piaski oraz ily pochodzenia rzeczno-glacialnego. Natomiast pod grubszą warstwą ziemi znajdują się wapienie i margle.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Rawa Mazowiecka

Według Centralnej Bazy Danych Geologicznych na terenie Miasta Rawa Mazowiecka dominują piaski, mułki i żwiry ozów, piaski i mułki rzeczno-jeziorne, paski, żwiry i mułki rzeczne oraz żwiry, piaski i gliny moren czołowych. Ich rozmieszczenie zostało przedstawione na poniższym rysunku.

Rysunek 2. Położenie geologiczne Miasta Rawa Mazowiecka



Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Centralna Baza Danych Geologicznych, web3.pgi.gov.pl

### **OBSZARY GÓRNICZE**

Na terenie Miasta Rawa Mazowiecka znajduje się jedno złożo surowców naturalnych:

- Rawa Mazowiecka II – złożo o powierzchni 1,08 ha, wydobywanym surowcem naturalnym jest kruszywo naturalne.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Rawa Mazowiecka

### **OSUWISKA**

Ruchy masowe ziemi stanowią w niektórych przypadkach zagrożenie dla obiektów budowlanych posadowionych na uruchomionej powierzchni oraz zagrożenie dla życia i zdrowia.

Zgodnie z mapą dostępną na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego (System Oslony Przeciwosuwiskowej SOPO), na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym zagrożeń osuwania się mas ziemnych/skalnych w Mieście Rawa Mazowiecka.

Źródło: System Oslony Przeciwosuwiskowej; <http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO>

## **3.7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów**

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028, obszar województwa łódzkiego został podzielony na poszczególne regiony gospodarki odpadami. Wyróżnione zostały następujące regiony:

- RGOK I,
- RGOK II,
- RGOK III,

— Region Orli Staw Ceków Kolonia.

Miasto Rawa Mazowiecka należy do Regionu III.

W 2016 roku na terenie Miasta zebrano 5 736,28 t zmieszanych odpadów komunalnych, co stanowiło 326,0 kg na 1 mieszkańca. 4 369,44 odpadów zmieszanych pochodziło z gospodarstw domowych, co stanowiło 248,3 kg odpadów przypadających na 1 mieszkańca.

W 2017 roku na terenie Miasta zebrano 6 056,53 t zmieszanych odpadów komunalnych, co stanowiło 345,6 kg na 1 mieszkańca. 4 563,06 t Odpadów zmieszanych pochodziło z gospodarstw domowych, co stanowiło 260,4 kg odpadów przypadających na 1 mieszkańca.

W 2016 roku:

Osiągnięty został przez Miasto poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła - wyniósł **42,4%**, gdzie wymagany poziom za 2016 r. wynosił 18%.

Osiągnięty został również poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, który wyniósł **2,01%**, gdzie wymagany poziom za cały rok wynosił do 45%.

W 2017 roku:

Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł **30,69%**, a wymagany poziom za 2017 r. wynosił 20%, więc został on przez Miasto osiągnięty.

Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania wyniósł **0%**, wymagany poziom za cały rok wynosił do 45%, w związku z tym Miasto Rawa Mazowiecka wywiązało się z obowiązku.

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Miasta Rawa Mazowiecka za 2016 rok; Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Miasta Rawa Mazowiecka za 2017 rok.

### **3.8. Zasoby przyrodnicze**

Lasy Państwowe znajdujące się na terenie Miasta Rawa Mazowiecka znajdują się w zarządzie Nadleśnictwa Skierniewice. Lesistość (wskaźnik pokrycia lasem określonej powierzchni) Miasta wynosiła 4,4%.

Na obszarze Miasta Rawa Mazowiecka występują następujące obszarowe formy ochrony przyrody:

## REZERWAT PRZYRODY

**Rezerwat przyrody „Rawka”** - Rezerwat obejmuje rzekę Rawkę od źródeł do ujścia wraz z rozgałęzieniami koryta rzeki, starorzeczami, dolnymi odcinkami prawobrzeżnych dopływów: Krzemionki, Korabiewki, Rokity i Grabinki oraz przybrzeżnymi pasami terenu. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie w naturalnym stanie typowej rzeki nizinnej średniej wielkości wraz z krajobrazem jej doliny oraz środowiska życia wielu rzadkich i chronionych zwierząt i roślin. Rawka jest rzeką naturalnie meandrującą o silnym nurcie i czystych wodach.

Źródło: <https://ochronaprzyrody.gdos.gov.pl>, <http://crfop.gdos.gov.pl>

Na obszarze tym obowiązują przepisy art. 15 ustawy o ochronie przyrody. Realizacja zaplanowanych w Programie Ochrony Środowiska zadań podczas ich planowania uwzględniała zapis ww. dokumentu.

Zgodnie z art. 15 ustawy o ochronie przyrody w rezerwach przyrody zabrania się:

- budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody;
- chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
- polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów;
- użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu; niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;

- zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
- ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 777, 935 i 1428);
- wspinalczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- zakłócania ciszy;
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- prowadzenia badań naukowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody – bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

- wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- organizacji imprez rekreacyjno-sportowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

#### **OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU**

**Dolina Górnej Rawki** – obszar obejmuje koryto rzeki Rawki. Jego rzeźba jest urozmaicona, a w budowie geologicznej przeważają żwiry i piaski. Oprócz koryta rzeki Rawki w jego skład wchodzi pola uprawne, łąki i tereny leśne. Ponadto na terenie Doliny Górnej Rawki znajduje się Rezerwat Przyrody Rawka.

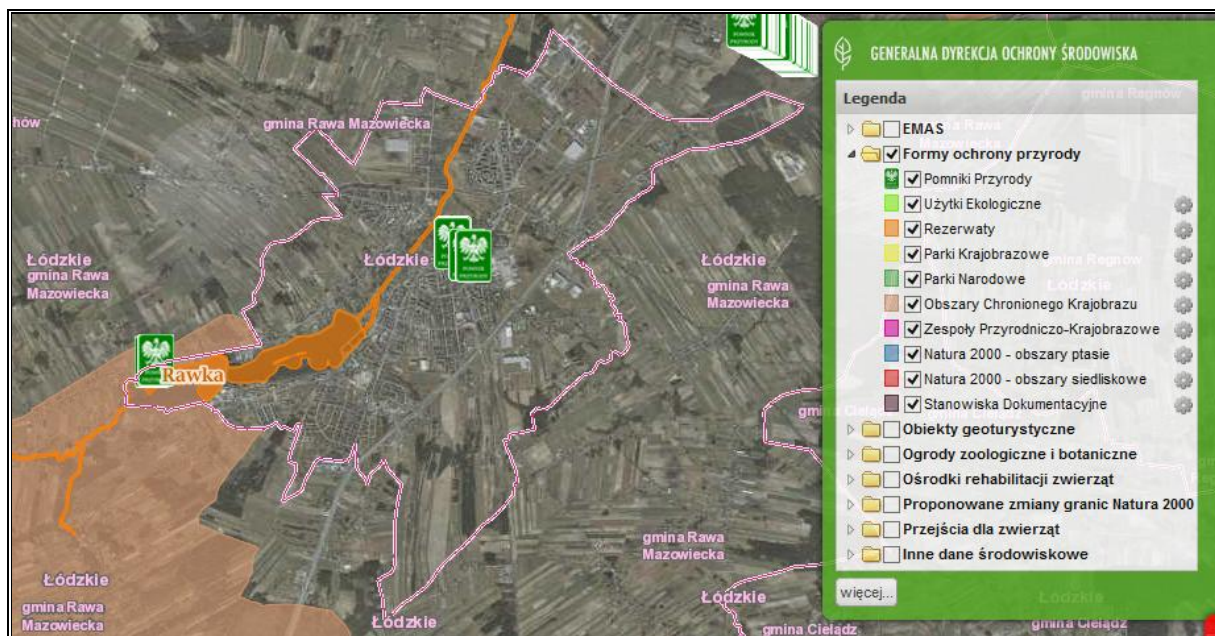
<http://crfop.gdos.gov.pl>

Na danym Obszarze Chronionego Krajobrazu obowiązuje Rozporządzenie Nr 36 Wojewody Skierniewickiego z dnia 28 lipca 1997 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu. Zgodnie z wyżej wymienionym rozporządzeniem, na danym obszarze zakazuje się:

1. Zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
2. Realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. Nr 199, poz. 1227),
3. Likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
4. Wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów,
5. Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,

6. Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka,
7. Likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Rysunek 3. Obszarowe formy ochrony przyrody na terenie Miasta Rawa Mazowiecka



Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

Ponadto na terenie Miasta znajduje się 5 pomników przyrody oraz korytarz ekologiczny o randze krajowej, którym jest „Dolina Rawki”.

### 3.9. Zagrożenia poważnymi awariami

Zagadnienia związane z poważnymi awariami zostały uregulowane przede wszystkim w Ustawie Prawo ochrony środowiska (tytuł IV „Poważne awarie”). Definicja ustawowa określa poważną awarię jako „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem” (art. 3 pkt. 23). Definicja ta jest zbieżna z Dyrektywą Seveso II (96/82/WE) oraz Konwencją z 1992 r. w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych.

- **AWARIE ELEKTROWNI JĄDROWYCH, GWAŁTOWNE POŻARY OBIEKTÓW PRZEMYSŁOWYCH, ATAKI TERRORYSTYCZNE**

Zakładem stwarzającym zagrożenie awarią przemysłową jest każdy zakład, na którego terenie znajdują się substancje niebezpieczne, mogące spowodować zagrożenie życia lub



zdrowia ludzi lub środowiska. Ze względu na rodzaj i ilość substancji niebezpiecznych zakłady dzielimy, zgodnie z art. 248, ust. 1 u.p.o.ś., na:

- zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii – zakłady, na których terenie znajdują się mniej niebezpieczne substancje lub ich ilość jest mniejsza;
- zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii.

Na terenie Miasta Rawa Mazowiecka funkcjonują większe zakłady przemysłowe, których działalność wiąże się z pewnym prawdopodobieństwem wystąpienia zdarzenia o znamionach poważnej awarii. Można do nich zaliczyć przede wszystkim zakłady przechowujące toksyczne środki., tj. „Food Service” Sp. z o.o. w Rawie Mazowieckiej, FAM Grupa Kapitałowa S.A. Zakład w Rawie Mazowieckiej, Galwin Spółka Cywilna J.E. Wińkowscy w Rawie Mazowieckiej.

#### – TRANSPORT SUBSTANCJI NIEBEZPIECZNYCH

Poważne zagrożenie w powiecie rawskim oraz dla Miasta Rawa Mazowiecka stanowić może również transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym. Obecność na terenie Miasta ważnych szlaków komunikacyjnych stanowi nie tylko potencjał rozwojowy Miasta, ale także zwiększa możliwość wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych.

#### – INNE ZAGROŻENIA

Wśród innych zagrożeń, które mogą wystąpić na terenie Miasta, można wyróżnić: zagrożenia radiacyjne (skażenia promieniotwórcze), chemiczne (zagrożenie toksycznymi środkami przemysłowymi i innymi substancjami chemicznymi), biologiczne: epidemie, epizootie (plagi zwierzęce), epifitozy (choroby populacji roślinnej), awarie urządzeń infrastruktury technicznej (gazowe, energetyczne, wodociągowe), terrorystyczne (z wykorzystaniem broni, bomb, materiałów wybuchowych, środków chemicznych oraz biologicznych).

Z informacji uzyskanych od pracowników Urzędu Miasta w Rawie Mazowieckiej wynika, że na terenie Miasta Rawa Mazowiecka w ostatnim czasie nie wystąpiły zdarzenia o znamionach poważnych awarii.

## **4. Zakres realizacji programu ochrony środowiska dla Miasta Rawa Mazowiecka**

W tabeli poniżej przedstawione zostały informacje na temat zadań przyjętych do realizacji w latach 2016-2017 w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021.

W dokumencie tym nakreślono ogólne zasady zrównoważonego rozwoju, jak również działania i zadania dla Miasta i innych podmiotów odpowiedzialnych za ochronę poszczególnych komponentów środowiska podmiotów działających na terenie Miasta Rawa Mazowiecka.

W wyżej wymienionym Programie Ochrony Środowiska zamieszczone zostały również harmonogramy rzeczowe w zakresie ochrony środowiska dla Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2014-2021. Wiele z zadań umieszczonych w niniejszych harmonogramach to zadania realizowane w sposób ciągły dla poszczególnych celów środowiskowych. Poniżej w formie tabelarycznej ujęto zadania zrealizowane w okresie od 01.01.2016 r. do 31.12.2017 r., który obejmuje niniejszy Raport bądź zadania będące jeszcze w realizacji. Przedmiotowe tabele zawierają informacje na temat rzeczywistych terminów realizacji, zakładanych i poniesionych kosztów oraz aktualnego stopnia realizacji zadań. Wskazane zostały również podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych przedsięwzięć.

Tabela 9. Stopień realizacji zadań w latach 2016-2017

| Działania ekologiczne   | Podmiot odpowiedzialny  | Opis realizacji zadania w 2016 r.   | Opis realizacji zadania w 2017 r.   | Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10 | Poniesione koszty | Źródła finansowania                  |
|---|---|---|---|---|-------------------|--------------------------------------|
| <b>Cel średniookresowy: Opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu zarządzania środowiskiem na terenie Rawy Mazowieckiej</b>   |   |   |   |   |                   |                                      |
| Wypełnienie obowiązków w zakresie planowania działań dotyczących środowiska oraz respektowanie wymagań ochrony środowiska w planowaniu przestrzennym.   | Wydział Gospodarki Terenami Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka   | Sporządzanie planów miejscowych z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska określonych przepisami odrębnymi (5 zmian planu)  | Sporządzanie planów miejscowych z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska określonych przepisami odrębnymi (7 zmian planu)  | 100%  | Ok. 54 000,00     | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |
| Prowadzenie kontroli stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym swoją właściwością   | WIOŚ w Skierniewicach - zadanie ciągłe<br>Zgodnie z planem budżetu jednostki realizującej zadanie |   |   |   |                   |                                      |
| <b>Cel średniookresowy: Kształtowanie postaw ekologicznych mieszkańców Rawy Mazowieckiej</b>  |   |   |   |   |                   |                                      |
| Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej, w celu podnoszenia świadomości w zakresie szkodliwości spalania odpadów oraz węgla o słabej kaloryczności i wysokiej zawartości siarki w przydomowych kotłowniach. | Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Rawie Mazowieckiej                               | Prowadzenie działań informacyjno-poznawczych przez członków Szkolnego Kola LOP na temat rozsądnego gospodarowania zasobami przyrody, propagowanie czystych źródeł energii, prowadzenie badań czystości powietrza w naszym mieście. Ankieta prowadzona przez Szkolne Koło LOP wśród mieszkańców naszego miasta dotycząca sposobu ogrzewania w gospodarstwach domowych.<br>Działania prowadzone na lekcji biologii i godzin wychowawczych | Zwiększenie świadomości i odpowiedzialności za środowisko<br>Poprzez cykliczne prowadzenie działań informacyjno-poznawczych przez członków Szkolnego Kola LOP dla uczniów naszej szkoły na temat rozsądnego gospodarowania zasobami przyrody, propagowanie czystych źródeł energii, prowadzenie badań i śledzenie czystości powietrza w naszym mieście. Przybliżenie pojęcia smogu i kwaśnych opadów<br>Efektem ekologicznym prowadzonych działań było: | 100%  | -                 | -                                    |

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017

| Działania ekologiczne | Podmiot odpowiedzialny  | Opis realizacji zadania w 2016 r. | Opis realizacji zadania w 2017 r.  | Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10 | Poniesione koszty | Źródła finansowania    |
|-----------------------|---|-----------------------------------|--|---|-------------------|------------------------|
|                       |   |                                   | <p>Uczniowie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- mają poczucie odpowiedzialności za własne oddziaływanie na środowisko;</li> <li>- doceniają wpływ środowiska na zdrowie człowieka;</li> </ul>   |   |                   |                        |
|                       | <p>Szkoła Podstawowa nr 2 im. Marii Konopnickiej w Rawie Mazowieckiej</p> | -                                 | <p>Program edukacji ekologicznej „Komisja emisja, czyli rozliczamy niską emisję” dofinansowany w formie dotacji ze środków WFOŚiGW w Łodzi.</p> <p>Uczniowie zostali uświadomieni o wpływie zanieczyszczeń w powietrzu na zdrowie ludzi, na środowisko oraz zapoznali się ze sposobami przeciwdziałania i ochrony powietrza. Uczniom uświadomiono, że za stan jakości powietrza w swoim otoczeniu odpowiedzialny jest każdy człowiek.</p> <p>Uczniowie potrafią wskazać pozytywne i negatywne zachowania i postawy, które mają wpływ na ochronę powietrza. Uświadomiono również uczniom wyjątkowość miejsca, w którym żyją ze względu na Rezerwat rzeki Rawki i świadomość ochrony tego miejsca.</p> <p>Program edukacji ekologicznej „Komisja - emisja, czyli rozliczamy niską emisję” stworzył warunki udziału dla wszystkich uczniów poprzez udział w konkursach, akcjach proekologicznych, badaniach i doświadczeniach przyrodniczych.</p> <p>Umożliwił przenoszenie działań i</p> | 100%  | 24 990,00         | WFOŚiGW i wkład własny |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b>   | <b>Podmiot odpowiedzialny</b>  | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>  | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>   | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b> | <b>Źródła finansowania</b>           |
|--|--|---|--|--|--------------------------|--------------------------------------|
|  |  |   | <p>dobrych praktyk dzieci do domów rodzinnych między innymi poprzez segregację śmieci, informacje dotyczące szkodliwości niskiej emisji.</p> <p>Efektem podjętych w programie działań jest zwiększona świadomość społeczeństwa dotycząca wpływu niskiej emisji na zdrowie mieszkańców Rawy Mazowieckiej. Zrealizowanie programu przyniosło długofalowe korzyści wynikające z poprawy powietrza i co jest z tym związane – zdrowia mieszkańców.</p> |  |                          |                                      |
|  | Szkoła Podstawowa nr 4 im. Kornela Makuszyńskiego w Rawie Mazowieckiej | Gazetki szkolne, lekcje przyrody, biologii, chemii, badanie zawartości pyłów w powietrzu, udział w konkursie o „Niskiej emisji w mojej okolicy” | Zajęcia przyrodnicze w najbliższej okolicy i ekopracowni (gospodarka odpadami w okolicy, jak zmniejszyć ilość odpadów w gospodarstwie domowym, dzikie składowiska śmieci   | 100%   | -                        | -                                    |
| Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie wprowadzenia nowego systemu gospodarki odpadami ze szczególnym uwzględnieniem selektywnego zbierania odpadów komunalnych. | Miasto Rawa Mazowiecka   | -   | Celem prowadzenia edukacji Ekologicznej z uwzględnieniem Selektywnego zbierania odpadów zorganizowano teatrzyk w szkołach pn: „Spektakl ekologiczny”   | 100%   | 1 400,00                 | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |
|  | Przedszkole Miejskie nr 2 „Niezapominajka” w Rawie Mazowieckiej        | Prowadzenie zajęć z edukacji ekologicznej i realizowanie programu ekologiczno-przyrodniczego „Niezapominajka chroni przyrodę”                   | Prowadzenie zajęć z edukacji ekologicznej i realizowanie programu ekologiczno-przyrodniczego „Niezapominajka chroni przyrodę”  | 100%   | -                        | -                                    |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b> | <b>Podmiot odpowiedzialny</b>                                       | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>   | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>  | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b> | <b>Źródła finansowania</b> |
|------------------------------|---|--|---|--|--------------------------|----------------------------|
|                              | Przedszkole Miejskie Nr 3 "Bajkowy Zakątek" w Rawie Mazowieckiej    | Zajęcia ekologiczne w Przedszkolu Miejskim nr 3 nt. segregacji odpadów rozróżnianie kolorów pojemników na odpady<br>Zbieranie w Przedszkolu Miejskim nr 3 plastikowych nakrętek oraz płyt CD<br>Wycieczka dzieci 4-letnich z Przedszkola Miejskiego nr 3 na wysypisko śmieci w Pukininie – poznanie potrzeby segregacji śmieci | Zajęcia ekologiczne w Przedszkolu Miejskim nr 3 nt. segregacji odpadów – uświadamianie potrzeby segregowania odpadów<br>Zbieranie w Przedszkolu Miejskim nr 3 plastikowych nakrętek i płyt CD<br>Wycieczka dzieci 4-5-letnich z Przedszkola Miejskiego nr 3 na wysypisko śmieci w Pukininie – kształtowanie świadomości segregacji śmieci<br>Zbiórka baterii w Przedszkolu Miejskim nr 3 do odpowiednich pojemników – uświadamianie potrzeby segregacji odpadów | 100%   | -                        | -                          |
|                              | Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Rawie Mazowieckiej | Kształtowanie nawyku segregacji odpadów, dbanie o czystość środowiska oraz rozumienie znaczenia recyklingu poprzez prowadzenie akcji: „Segregujemy śmieci- oszczędzamy wodę i energię”<br>Prowadzenie zbiórki surowców wtórnych: makulatury, baterii oraz plastikowych nakrętek.   | Kształtowanie nawyku segregacji odpadów, dbanie o czystość środowiska oraz rozumienie znaczenia recyklingu poprzez prowadzenie zbiórki surowców wtórnych: makulatury, baterii oraz plastikowych nakrętek  | 100%   | -                        | -                          |
|                              | Szkoła Podstawowa nr 2 im. Marii Konopnickiej w Rawie Mazowieckiej  | Udział całej społeczności szkolnej w konkursie II edycji „Szkoly z sercem” – zbiórka plastikowych nakrętek, butelek, aluminiowych puszek, baterii.   | Udział całej społeczności szkolnej w konkursie III edycji „Szkoly z sercem – ekologiczne pomaganie” – zbiórka plastikowych nakrętek, butelek, aluminiowych puszek, baterii.<br>Zorganizowanie konkursu szkolnego „Pokonasz śmieci – wygrasz zdrowie swoje i swoich następców” – konkurs plastyczny wykonany dowolną techniką dla oddziałów 0 – III i praca  | 100%   | bezkosztowo              | --                         |

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017

| Działania ekologiczne   | Podmiot odpowiedzialny   | Opis realizacji zadania w 2016 r.  | Opis realizacji zadania w 2017 r.  | Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10 | Poniesione koszty | Źródła finansowania |
|---|--|--|--|---|-------------------|---------------------|
|   |  |  | przestrzenna „Rzeźba z odpadów” – dla oddziałów IV – VI.   |   |                   |                     |
|   | Szkoła Podstawowa nr 4 im. Kornela Makuszyńskiego w Rawie Mazowieckiej | Zbiórka surowców wtórnych (płyty CD, DVD, baterie, makulatura, korki), Konkurs ekologiczny „Przetwarzam, więc jestem”, ogólnopolski program edukacyjny „Moje miasto bez elektrośmieci”   | Zbiórka surowców wtórnych (odzież, makulatura, wycieczka do oczyszczalni ścieków i przepompowni ścieków (stacja uzdatniania wody), prelekcje dla uczniów „Człowiek częścią przyrody i niszczyciel jej urody”, prelekcje dla rodziców „Segregacja odpadów, oszczędzanie Wody i energii w domu”, udział w konkursie miejskim „Na wodną nutę”       | 100%  | -                 | -                   |
| Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w zakresie odnawialnych źródeł energii. | Przedszkole Miejskie Nr 3 "Bajkowy Zakątek" w Rawie Mazowieckiej       | W Przedszkolu Miejskim nr 3:<br>- dzieci 5-letnie odbyły przejazd obok elektrowni wiatrowych – poznanie potrzeby tego typu budowli<br>- wycieczka do Pukinina poznanie odnawialnych źródeł energii   | W Przedszkolu Miejskim nr 3 – dzieci 4-5-letnie odbyły przejazd obok elektrowni wiatrowych kształtowanie świadomości ekologicznej<br>- podczas wycieczki do Pukinina poznawały odnawialne źródła energii   | 100%  | -                 | -                   |
|   | Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Rawie Mazowieckiej    | Konkursy „Odnawialne źródła energii w mojej okolicy” oraz „Dobra energia dla wszystkich”, których celem było podniesienie stanu wiedzy na temat zagrożeń i zmian w przyrodzie poprzez wykorzystanie tradycyjnych źródeł energii, czystych technologii i odnawialnych źródeł energii. | Konkursy których celem było podniesienie stanu wiedzy na temat zagrożeń i zmian w przyrodzie poprzez wykorzystanie tradycyjnych źródeł energii, czystych technologii i odnawialnych źródeł energii. Dzięki podejmowanym działaniom uczniowie znają sposoby wykorzystania czystych źródeł energii w swojej okolicy i potrafią wskazać ich zalety. | 100%  | -                 | -                   |
|   | Szkoła Podstawowa nr 4 im. Kornela Makuszyńskiego w Rawie              | Konkursy przyrodnicze, plastyczne, literackie, na prezentację multimedialną, spotkanie z pracownikiem firmy „Veolia”, zajęcia w oczyszczalni ścieków w   | Turniej wiedzy przyrodniczej i konkursy ekologiczne, udział w międzyszkolnym konkursie „Odnawialne źródła energii w naszej okolicy, udział w Ogólnopolskim   | 100%  | -                 | -                   |

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017

| Działania ekologiczne  | Podmiot odpowiedzialny                         | Opis realizacji zadania w 2016 r.  | Opis realizacji zadania w 2017 r.  | Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10 | Poniesione koszty | Źródła finansowania |
|--|--|--|--|---|-------------------|---------------------|
|  | Mazowieckiej                                   | Żydomicach   | Pikniku Naukowym na Stadionie Narodowym  |   |                   |                     |
| Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w zakresie ochrony przyrody. | Przedszkole Miejskie nr 1 „Tęczowa Jedyneczka” | <p>Realizacja programu edukacji ekologicznej „W Tęczowej Jedyneczce zdrowo jemy i ekosystemy poznajemy”. Podniesienie świadomości ekologicznej dzieci, rodziców i pracowników.</p> <p>Uczestniczenie w warsztatach, wycieczkach, prelekcjach, happeningu.</p> <p>Wszystkie dzieci uczęszczające do przedszkola, ich rodzice i pracownicy przedszkola oraz zaproszone do udziału w konkursach grupy 6-letnie ze szkół podstawowych w Rawie Mazowieckiej i z Cielądza</p> <p>Program realizowało 165 dzieci z przedszkola i ok. 220 uczestników spoza przedszkola.</p> <p>Realizacja programu MEN „Czyste powietrze wokół nas”- przy współpracy z PPIS w Rawie Mazowieckiej.</p> <p>Edukacja antynikotynowa (Mamo, tato nie pal przy mnie), Zapobieganie zadymieniom – zajęcia, zabawy, konkurs plastyczny.</p> <p>Program realizowały dzieci pięcioletnie ok. 70 dzieci</p> | <p>Realizacja programu edukacji ekologicznej „W Tęczowej Jedyneczce zdrowo jemy i ekosystemy poznajemy”</p> <p>Podniesienie świadomości ekologicznej dzieci, rodziców i pracowników.</p> <p>Uczestniczenie w warsztatach, wycieczkach, prelekcjach, happeningu.</p> <p>Wszystkie dzieci uczęszczające do przedszkola, ich rodzice i pracownicy przedszkola oraz zaproszone do udziału w konkursach grupy 6-letnie ze szkół podstawowych w Rawie Mazowieckiej i z Cielądza</p> <p>Program realizowało 165 dzieci z przedszkola i ok. 220 uczestników spoza przedszkola</p> <p>Realizacja programu MEN „Czyste powietrze wokół nas”- przy współpracy z PPIS w Rawie Mazowieckiej</p> <p>Edukacja antynikotynowa (Mamo, tato nie pal przy mnie), Zapobieganie zadymieniom – zajęcia, zabawy, konkurs plastyczny</p> | 100%  | -                 | -                   |



**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b> | <b>Podmiot odpowiedzialny</b>                                       | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>  | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>   | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b> | <b>Źródła finansowania</b> |
|------------------------------|---|---|--|--|--------------------------|----------------------------|
|                              | Przedszkole Miejskie nr 2 „Niezapominajka” w Rawie Mazowieckiej     | Przy współpracy ze Stacją Sanitarno- Epidemiologiczną- zrealizowany został program „Czyste powietrze wokół nas” oraz wielki konkurs ekologiczny „Buliba”. Zrealizowano również ogólnokrajowy program „Kubusiowi przyjaciele Natury”.  | Przy współpracy ze Stacją Sanitarno- Epidemiologiczną- zrealizowany został program „Czyste powietrze wokół nas” oraz wielki konkurs ekologiczny „Buliba”. Zrealizowano również ogólnokrajowy program „Kubusiowi przyjaciele Natury”.   | 100%   | -                        | -                          |
|                              | Przedszkole Miejskie Nr 3 "Bajkowy Zakątek" w Rawie Mazowieckiej    | Przedszkole Miejskie Nr 3:<br>- Udział dzieci w zajęciach edukacyjnych z zakresu wiadomości przyrodniczych<br>- Udział dzieci 4-5-letnich w wycieczce do Rawskiego lasu, spotkanie z leśniczym przy pomniku przyrody Cztery Dęby, pogadanka nt. Ochrony przyrody. Zajęcia terenowe w lesie.<br>- Realizacja treści ogólnopolskiego programu edukacyjnego „Czyste powietrze wokół nas” dzieci 5-letnie                     | Przedszkole Miejskie Nr 3<br>- Udział dzieci w cyklu zajęć ekologicznych w przedszkolu – wszystkie grupy wiekowe<br>- Udział dzieci w spotkaniu w przedszkolu z leśniczym. Wysłuchanie pogadanki nt ochrony przyrody wraz z oglądaniem slajdów.<br>- Udział dzieci 5-letnich w ogólnopolskim programie edukacyjnym „Czyste powietrze wokół nas” - poznawanie różnych źródeł zanieczyszczeń powietrza                                   | 100%   | -                        | -                          |
|                              | Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Rawie Mazowieckiej | Prowadzenie działań informacyjno poznawczych przez Członków Szkolnego Kola LOP na temat rozsądnego gospodarowania zasobami przyrody, prowadzenie badań czystości wód naszej rzeki Rawki Organizowanie konkursów dla uczniów: „Pomniki przyrody naszego miasta”<br><br>Przygotowanie audycji oraz szkolnych imprez z okazji Dnia Ziemi, Tygodnia Czystości Wód, Dnia Ochrony Środowiska oraz Dnia Polskiej Niezapominajki. | Prowadzenie działań informacyjno poznawczych przez Członków Szkolnego Kola LOP na temat rozsądnego gospodarowania zasobami przyrody, prowadzenie badań czystości wód naszej rzeki Rawki<br><br>Organizowanie konkursów dla uczniów: „Najpiękniejsze obiekty przyrodnicze naszego miasta”<br><br>Przygotowanie cyklicznych audycji oraz szkolnych imprez z okazji Dnia Ziemi, Tygodnia Czystości Wód, Dnia Ochrony Środowiska oraz Dnia | 100%   | -                        | -                          |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| Działania ekologiczne | Podmiot odpowiedzialny  | Opis realizacji zadania w 2016 r.  | Opis realizacji zadania w 2017 r.   | Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10 | Poniesione koszty | Źródła finansowania |
|-----------------------|---|--|---|---|-------------------|---------------------|
|                       |   | <p>Zorganizowanie wycieczki do Rezerwatu Niebieskie Źródła oraz Bolimowskiego i Spalskiego Parku Krajobrazowego, której celem jest poznanie bioróżnorodności oraz walorów przyrodniczo – kulturowych.<br/>                     Konkurs „Najlepszy ekolog w szkole”<br/>                     Rajd Bolimowski Turniej Wiedzy Przyrodniczej</p>   | <p>Polskiej Niezapominajki.<br/>                     Zorganizowanie wycieczki do Bolimowskiego Parku Krajobrazowego której celem jest poznanie bioróżnorodności oraz walorów przyrodniczo – kulturowych.<br/>                     Zrealizowane zadania spowodowały, iż dzieci:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- doceniają potrzebę ochrony przyrody,</li> <li>- rozróżniają rośliny i zwierzęta występujące wokół nas;</li> <li>- dostrzegają i doceniać piękno przyrody;</li> <li>- znają chronione obiekty przyrodnicze i zasady zachowania się na obszarach chronionych</li> </ul> |   |                   |                     |
|                       | <p>Szkoła Podstawowa nr 2 im. Marii Konopnickiej w Rawie Mazowieckiej</p> | <p>Przygotowanie uczniów do konkursów:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- XII Turniej Wiedzy Przyrodniczej zorganizowany przez ZO LOP w Skierniewicach</li> <li>. Przygotowanie do etapu miejsko – gminnego oraz 3 etapu okręgowego.</li> <li>- „Co zdoła, a co szpeci krajobraz naszej okolicy” międzyszkolny szkolny konkurs fotograficzny.</li> <li>- Konkursy podczas XVI Rajdu Ścieżkami Puszczy Bolimowskiej – konkurs graficzny z zastosowaniem techniki komputerowej – pt. „Walory przyrodnicze Twojej najbliższej okolicy” oraz konkurs plastyczny – przyrodniczym pt.</li> </ul> | <p>Przygotowanie uczniów do powiatowego konkursu „Bioróżnorodność mojej okolicy” oraz przygotowanie grupy uczniów do konkursu przedmiotowego „XIII Turnieju Wiedzy Przyrodniczej”<br/>                     Wyróżnienie w Ogólnopolskim konkursie „Mój las” – „Dzień i noc w lesie” – zdobyła uczennica oddziału II</p> <p>Przygotowanie uczniów do XVII Rajdu Dnia Ziemi Ścieżkami Puszczy Bolimowskiej: przygotowanie uczniów do konkursu wiedzy ekologicznej „Bioróżnorodność Bolimowskiego Parku Krajobrazowego”, konkursu</p>   | <p>100%</p>   | <p>-</p>          | <p>-</p>            |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b>                                   | <b>Podmiot odpowiedzialny</b>   | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>   | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>   | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b> | <b>Źródła finansowania</b>                  |
|--|---|--|--|--|--------------------------|---|
|  |   | <p>„Znaczek pocztowy – XXX lecie BPK”, konkurs wiedzy ekologicznej „Chronione organizmy naszych lasów – porosty, mchy i grzyby” i konkurs wiedzy przyrodniczej „Ciekawostki przyrodnicze BPK”.</p> <p>- Powiatowy konkurs „Zioła wokół nas”</p> <p>- Powiatowy konkurs „Mój przyjaciel Eko Dinuś” zorganizowany przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Rawie Mazowieckiej</p> <p>- Ogólnopolski konkurs „Mój las” XXIX edycja pt. „Grzyby polskich lasów”- uczennica oddziału 4 B zdobyła I miejsce (szczebel regionalny)</p> | <p>przyrodniczo – plastycznego pt. „90 – lat LOP w Polsce” i konkursu graficznego – projekt okolicznościowego znaczka pocztowego z okazji 90 – lecia LOP w Polsce.</p> |  |                          |   |
|  | <p>Szkoła Podstawowa nr 4 im. Kornela Makuszyńskiego w Rawie Mazowieckiej</p> | <p>Tydzień Czystości Wód, Kodeks Młodego Ekologa, festyn ekologiczne „Szkoła przyjazna środowisku”, warsztaty przyrodnicze „Żyj w zgodzie z naturą”, „Produkcja Papieru czerpanego”, akcje: „Dni Ochrony Przyrody”, „Tydzień czystości wód”, „Segregujemy odpady – oszczędzamy wodę, projekt ekologiczny „Stań po zielonej stronie mocy”</p>   | <p>„Mój region – moja mała ojczyzna” – zajęcia terenowe i wystawa prac</p>   | <p>100%</p>  | <p>-</p>                 | <p>-</p>                                    |
| <p>Organizacja imprez masowych (np. Dzień Ziemi, Sprzątnie</p> | <p>Miasto Rawa Mazowiecka</p>   | <p>Akcja sprzątnia świata</p>  | <p>-</p>   | <p>100%</p>  | <p>619,41</p>            | <p>Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka</p> |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b> | <b>Podmiot odpowiedzialny</b>                                    | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>   | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>   | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b> | <b>Źródła finansowania</b> |
|------------------------------|--|--|--|--|--------------------------|----------------------------|
| Świata)                      | Przedszkole Miejskie nr 1 „Tęczowa Jedyneczka”                   | Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata (dbałość o czystość środowiska, oszczędzanie wody i energii elektrycznej, segregacja śmieci)  | Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata Dzień Drzewa, (dbałość o czystość środowiska. nowe nasadzenia, spotkanie z leśnikiem, oszczędzanie wody i energii elektrycznej, segregacja śmieci)  | 100%   | Bez kosztów              | -                          |
|                              | Przedszkole Miejskie nr 2 „Niezapominajka” w Rawie Mazowieckiej  | Akcja „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”, „Wielki konkurs ekologiczny”, „Dzień Niezapominajki”, Festiwal owoców i warzyw, Przedstawienie „Wesoła Wiosna”, „Święto Pieczonego Ziemniaka”, „Święto Dyni”.  | Akcja „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”, „Wielki konkurs ekologiczny”, „Dzień Niezapominajki”, Festiwal owoców i warzyw, Przedstawienie „Wesoła Wiosna”, „Święto Pieczonego Ziemniaka”, „Święto Dyni”.  | 100%   | -                        | -                          |
|                              | Przedszkole Miejskie Nr 3 "Bajkowy Zakątek" w Rawie Mazowieckiej | Udział dzieci 4-5-letnich w akcji „Sprzątanie Świata” - wszyscy dbamy o czystość wokół nas<br>- Udział dzieci 3-4-5- letnich w ogólnopreedszkolnej imprezie Dzień Ziemi, konkurs plastyczny Chronimy naszą planetę- utrwalanie wiedzy ekologicznej | Udział dzieci w przedszkolnym konkursie wiedzy ekologicznej z okazji Dnia Ziemi – utrwalenie zdobytych wiadomości<br>- Udział dzieci w konkursie plastycznym „Ziemia nasza planeta” wskazywanie zagrożeń ekologicznych<br>- Udział dzieci 5-letnich w ogólnopolskim konkursie plastycznym „Wisła rzeka czysta” - poszerzanie wiedzy nt. największej polskiej rzeki | 100%   | -                        | -                          |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| Działania ekologiczne | Podmiot odpowiedzialny  | Opis realizacji zadania w 2016 r.   | Opis realizacji zadania w 2017 r.   | Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10 | Poniesione koszty       | Źródła finansowania     |
|-----------------------|---|---|---|---|-------------------------|-------------------------|
|                       | <p align="center">Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Rawie Mazowieckiej</p> | <p>Porządkowanie terenu wokół szkoły, parku oraz terenu wokół kąpieliska Tatar. Przygotowanie audycji oraz szkolnych imprez z okazji Dnia Ziemi, Tygodnia Czystości Wód, Dnia Ochrony Środowiska. Festyn ekologiczny.</p>   | <p>Porządkowanie terenu wokół szkoły. Przygotowanie audycji oraz szkolnych imprez z okazji Dnia Ziemi, Tygodnia Czystości Wód, Dnia Ochrony Środowiska. Przeprowadzenie konkursów i prelekcji. Efektem ekologicznym wszystkich prowadzonych działań było:</p> <p align="center">Uczniowie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- mają poczucie odpowiedzialności za własne oddziaływanie na środowisko;</li> <li>- doceniają wpływ środowiska na zdrowie człowieka;</li> <li>- propagują swoją wiedzę i postawę proekologiczną;</li> </ul>                   | <p align="center">100%</p>                              | <p align="center">-</p> | <p align="center">-</p> |
|                       | <p align="center">Szkoła Podstawowa nr 2 im. Marii Konopnickiej w Rawie Mazowieckiej</p>  | <p>Zorganizowanie akcji Sprzątanie Świata – uczniowie zbierali i segregowali śmieci na terenie wokół szkoły.</p> <p>Zorganizowanie wycieczki - XVI Rajdu Dnia Ziemi Ścieżkami Puszczy Bolimowskiej (45 uczniów – członków SK LOP).</p> <p>Głównym celem wycieczki było poszerzenie wiadomości i umiejętności z zakresu edukacji przyrodniczo – leśnej, wzrost świadomości ekologicznej, kształtowanie wrażeń estetycznych poprzez kontakt z przyrodą, popularyzacja turystyki pieszej, zachęcenie do właściwego obcowania z przyrodą.</p> | <p>Zorganizowanie wycieczki - XVII Rajdu Dnia Ziemi Ścieżkami Puszczy Bolimowskiej (45 uczniów – członków SK LOP).</p> <p>Głównym celem wycieczki było poszerzenie wiadomości i umiejętności z zakresu edukacji przyrodniczo – leśnej, wzrost świadomości ekologicznej, kształtowanie wrażeń estetycznych poprzez kontakt z przyrodą, popularyzacja turystyki pieszej, zachęcenie do właściwego obcowania z przyrodą.</p> <p align="center">Uczniowie szkoły:</p> <p>4 ucz. szkoły zdobyło II miejsce podczas przemarszu drużyn ścieżkami Puszczy Bolimowskiej.</p> | <p align="center">100%</p>                              | <p align="center">-</p> | <p align="center">-</p> |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| Działania ekologiczne | Podmiot odpowiedzialny | Opis realizacji zadania w 2016 r.  | Opis realizacji zadania w 2017 r.   | Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10 | Poniesione koszty | Źródła finansowania |
|-----------------------|------------------------|--|---|---|-------------------|---------------------|
|                       |                        | <p>Uczniowie szkoły:<br/>                     2 uczniów z klasy V c zdobyli II miejsce w konkursie graficznym „Walory przyrodnicze Twojej najbliższej okolicy”, uczniowie z klasa IV b zdobyli III miejsce, natomiast 2 uczennice z klasy IV c zdobyły wyróżnienie.</p> <p>Uczennica z klasa V a zajęła III miejsce w konkursie Pierwsza Pomoc.</p> <p>Uczeń klasa IV b zajął II miejsce w rzucie Ringo.</p> <p>2 Uczennice z klasy klasa V a oraz 2 uczennice z klasy IV a zdobyły wyróżnienie w konkursie plastycznym „Znaczek pocztowy – XXX lecie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego”</p> <p>2 uczennice z klasy IV c oraz 2 uczennice z klasy IV b otrzymały wyróżnienie podczas przemarszu drużyn ścieżkami Puszczy Bolimowskiej.</p> <p>Przygotowanie apelu wraz z przedstawieniem z okazji Światowego Dnia Ziemi 2016r. „Skrzat i przyjaciele znad Rawki”</p> <p>Cele:<br/>                     - kształtowanie świadomości ekologicznej, rozumianej jako gotowość do działania w zgodzie ze środowiskiem;<br/>                     - przybliżenie i uświadomienie wagi problemów ekologicznych,</p> | <p>Przygotowanie apelu wraz z przedstawieniem z okazji Światowego Dnia Ziemi 2017r pt. „Demeter i Kora”.</p> <p>Cele:<br/>                     - kształtowanie świadomości ekologicznej, rozumianej jako gotowość do działania w zgodzie ze środowiskiem;<br/>                     - przybliżenie i uświadomienie wagi problemów ekologicznych,<br/>                     - zaangażowanie całej grupy wychowawczej w przygotowania przedstawienia;<br/>                     - możliwość zaprezentowania się przed całą szkołą;<br/>                     - rozwijanie różnych zdolności wychowanków;<br/>                     - propagowanie zachowań dotyczących ochrony środowiska.</p> |   |                   |                     |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b>   | <b>Podmiot odpowiedzialny</b>   | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>   | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>  | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b> | <b>Źródła finansowania</b> |
|--|---|--|---|--|--------------------------|----------------------------|
|  |   | <ul style="list-style-type: none"> <li>- zaangażowanie całej grupy wychowawczej w przygotowania przedstawienia;</li> <li>- możliwość zaprezentowania się przed całą szkołą;</li> <li>- rozwijanie różnych zdolności wychowanków;</li> <li>- propagowanie zachowań dotyczących ochrony środowiska.</li> </ul> |   |  |                          |                            |
|  | Szkoła Podstawowa nr 4 im. Kornela Makuszyńskiego w Rawie Mazowieckiej                | Dzień Ziemi „Ach te śmieci”, projekt edukacyjny, Sprzątanie Świata, Światowy Dzień Ochrony Środowiska  | Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi „Co słycać w lesie, dni Ochrony Przyrody, Piknik Naukowy, Święto Polskiej Niezapominajki | 100%   | -                        | -                          |
| <b>Cel średniokresowy: Kształtowanie postaw ekologicznych mieszkańców Rawy Mazowieckiej - zadania koordynowane</b>       |   |  |   |  |                          |                            |
| Prowadzenie szkoleń z zakresu dobrych praktyk rolniczych oraz upraw ekologicznych.                                       | WODR Łódź – zadanie ciągłe<br>Zgodnie z planem budżetu jednostki realizującej zadanie |  |   |  |                          |                            |
| Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie racjonalnej gospodarki nawozami. | WODR Łódź – zadanie ciągłe<br>Zgodnie z planem budżetu jednostki realizującej zadanie |  |   |  |                          |                            |
| <b>Cel średniokresowy: Minimalizacja skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska</b>                   |   |  |   |  |                          |                            |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b>   | <b>Podmiot odpowiedzialny</b>   | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>  | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>  | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b> | <b>Źródła finansowania</b>           |
|--|---|---|---|--|--------------------------|--------------------------------------|
| Prowadzenie polityki przestrzennej w kierunku zmniejszenia zagrożenia dla środowiska oraz zdrowia i życia ludzi powstałych w wyniku poważnych awarii. Zamieszczanie stosownych zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań przestrzennych oraz strategii rozwoju. | Wydział Gospodarki Terenami Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka   | W sporządzonych planach miejscowych (5 sztuk) zamieszczono warunki ochrony środowiska.  | W sporządzonych planach miejscowych (7 sztuk) zamieszczono warunki ochrony środowiska.  | 100%   | ok. 54 000,00            | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |
| Nadzór nad zakładami zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR,ZZR).  | WIOŚ w Skierniewicach – zadanie ciągłe<br>Zgodnie z planem budżetu jednostki realizującej zadanie |   |   |  |                          |                                      |
| Prowadzenie rejestru zakładów zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR,ZZR).   | WIOŚ w Skierniewicach – zadanie ciągłe<br>Zgodnie z planem budżetu jednostki realizującej zadanie |   |   |  |                          |                                      |
| Utrzymanie zieleni na terenie Miasta Rawa Mazowiecka.  | Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka                                       | Utrzymanie czystości i pielęgnacji zieleni w pasach drogowych zaliczonych do kategorii dróg gminnych (Przetarg nieograniczony – wygrała firma PPUH CEPOL Elżbieta Cała) | Utrzymanie czystości i pielęgnacji zieleni w pasach drogowych zaliczonych do kategorii dróg gminnych (Przetarg nieograniczony – wygrała firma PPUH CEPOL Elżbieta Cała) | 100%   | 167 961,60               | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |



**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b> | <b>Podmiot odpowiedzialny</b> | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>   | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>   | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b>                          | <b>Źródła finansowania</b>           |
|------------------------------|-------------------------------|--|--|--|---|--------------------------------------|
|                              |                               | Pielęgnacja skwerów miejskich na terenie Miasta Rawa Mazowiecka (Przetarg nieograniczony –wygrała firma Sprzątanie i Wywóz Odpadów Stałych Zbigniew Słodki)  | Pielęgnacja skwerów miejskich na terenie Miasta Rawa Mazowiecka (Przetarg nieograniczony –wygrała firma Sprzątanie i Wywóz Odpadów Stałych Zbigniew Słodki)  | 100%   | 72 576,00   | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |
|                              |                               | Ukwiecenie miasta Rawa Mazowiecka (Przetarg nieograniczony –wygrała firma VEOLIA Usługi dla Środowiska S.A.)   | Ukwiecenie miasta Rawa Mazowiecka (Przetarg nieograniczony –wygrała konsorcjum P.P.H.U DREW BUD Budek Kazimierz i „DREW-BUD” Zakład Utrzymania i Pielęgnacji Zieleni Łukasz Budek )  | 100%   | 2016 r.<br>(130 977,40)<br>2017 r.<br>(94 500,00) | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |
|                              |                               | Pielęgnacja zieleni i utrzymanie czystości w Parku Miejskim w Rawie Mazowieckiej (Przetarg nieograniczony wygrała firma PPUH CEPOL Elżbieta Cała )   | Pielęgnacja zieleni i utrzymanie czystości w Parku Miejskim w Rawie Mazowieckiej (Przetarg nieograniczony wygrała firma PPUH CEPOL Elżbieta Cała )   | 100%   | 2016 r.<br>(74 389,92)<br>2017 r.<br>(49 593,28)  | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |
|                              |                               | Utrzymanie czystości na terenach zielonych przylegających bezpośrednio do wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z pielęgnacją zieleni niskiej i wysokiej (Przetarg nieograniczony wygrała firma PPUH CEPOL Elżbieta Cała) | Utrzymanie czystości na terenach zielonych przylegających bezpośrednio do wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z pielęgnacją zieleni niskiej i wysokiej (Przetarg nieograniczony wygrała firma PPUH CEPOL Elżbieta Cała) | 100%   | 2016 r.<br>(84 456,48)<br>2017 r.<br>(74 388,00)  | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b>   | <b>Podmiot odpowiedzialny</b>   | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>  | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>  | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b>                                  | <b>Źródła finansowania</b>                                |
|--|---|---|---|--|---|---|
| Bieżące utrzymanie i ochrona obszarów cennych przyrodniczo.  | Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka                     | Pielęgnacja zieleni i utrzymanie czystości w Parku Miejskim w Rawie Mazowieckiej<br>(Przetarg nieograniczony wygrała firma PPUH CEPOL Elżbieta Cała)<br><br>Współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody w zakresie ochrony parku (szczególnie starodrzewia) | Pielęgnacja zieleni i utrzymanie czystości w Parku Miejskim w Rawie Mazowieckiej<br>(Przetarg nieograniczony wygrała firma PPUH CEPOL Elżbieta Cała)<br><br>Współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody w zakresie ochrony parku (szczególnie starodrzewia) | 100%<br><br>-  | 2016 r.<br>(74 389,92)<br>2017 r.<br>(49 593,28)<br><br>- | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka<br><br>-             |
| Uwzględnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.                  | Wydz. Gospodarki Terenami Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka                         | w sporządzonych planach miejscowych (5 sztuk) uwzględniono wymagalne minimalne wskaźniki o powierzchni biologicznie czynnej w terenach zabudowy oraz ochrony obszarów zieleni miejskiej i zbiorników wodnych.   | w sporządzonych planach miejscowych (7 sztuk) uwzględniono wymagalne minimalne wskaźniki o powierzchni biologicznie czynnej w terenach zabudowy oraz ochrony obszarów zieleni miejskiej i zbiorników wodnych.   | 100%   | ok. 54 000,00   | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka                      |
| Uwzględnieni w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego form ochrony przyrody oraz obszarów przyrodniczo cennych. | Wydz. Gospodarki Terenami Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka                         | w sporządzonych planach miejscowych (5 sztuk) określa się warunki ochrony form przyrody, w tym rezerwat przyrody rzeki Rawki, pomników przyrody, zabytkowej zieleni parkowej,   | w sporządzonych planach miejscowych (7 sztuk) określa się warunki ochrony form przyrody, w tym rezerwat przyrody rzeki Rawki, pomników przyrody, zabytkowej zieleni parkowej,   | 100%   | ok. 54 000,00   | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka                      |
| Opracowanie koncepcji architektoniczno-przestrzennej rewitalizacji centrum Miasta Rawa Mazowiecka.                         | Wydział Rozwoju Gospodarczego, Promocji i Integracji Europejskiej Urzędu Miasta | Pracowanie studium komunikacyjnego z analizą ruchu, pn.: „Budowa modelu ruchu drogowego oraz wykonanie analiz i prognoz ruchu w Rawie Mazowieckiej”   | Opracowanie projektów budowlanych i wykonawczych  | 100%<br><br>100%   | 28 290,00<br><br>73 894,60                                | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka<br><br>Środki własne |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b>   | <b>Podmiot odpowiedzialny</b>  | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>  | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>  | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b> | <b>Źródła finansowania</b>   |
|--|--|---|---|--|--------------------------|--|
|  | Rawa Mazowiecka  | Opracowanie koncepcji pokonkursowej pn. „Zagospodarowanie Rynku Starego Miasta oraz obszaru staromiejskiego w Rawie Mazowieckiej”   | wielobranżowych zagospodarowania przestrzeni publicznej Rynku Starego Miasta oraz obszaru staromiejskiego   | 100%   | 46 678,50                | Miasta Rawa Mazowiecka<br><br>Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |
| Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie przyrody w trakcie gospodarczego wykorzystywania zasobów.               | RDOŚ w Łodzi – zadanie ciągłe<br>Zgodnie z planem budżetu jednostki realizującej |   |   |  |                          |  |
| Bieżące utrzymanie zieleni przydrożnej.  | Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka                      | Utrzymanie czystości i pielęgnacji zieleni w pasach drogowych zaliczonych do kategorii dróg gminnych (Przetarg nieograniczony – wygrała firma PPUH CEPOL Elżbieta Cała)   | Utrzymanie czystości i pielęgnacji zieleni w pasach drogowych zaliczonych do kategorii dróg gminnych (Przetarg nieograniczony – wygrała firma PPUH CEPOL Elżbieta Cała) | 100%   | 167 961,60               | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka                               |
| <b>Cel średniookresowy: Ochrona i zwiększenie zasobów leśnych na terenie Rawy Mazowieckiej</b>                       |  |   |   |  |                          |  |
| Uwzględnienie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego obszarów przeznaczonych pod zalesianie.            | Wydział Gospodarki Terenami Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka                        | W zatwierdzonym w 2016 r. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wytypowano tereny, na których dopuszczalne jest przeznaczenie terenów pod zalesienie. Nie sporządzono planów miejscowych pod kątem zalesień | -   | -  | -                        | -  |
| <b>Cel średniookresowy: Ochrona i zwiększenie zasobów leśnych na terenie Rawy Mazowieckiej- zadania koordynowane</b> |  |   |   |  |                          |  |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b>  | <b>Podmiot odpowiedzialny</b>                                      | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>   | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>  | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b> | <b>Źródła finansowania</b>                               |
|---|--|--|---|--|--------------------------|--|
| Realizacja zadań wynikających z planów urządzania lasów.  | Starostwo Powiatowe w Rawie Mazowieckiej Nadleśnictwo Skierniewice | W ramach użytkowania przedrębne planowane są czyszczenia późne i trzebieże selekcyjne. Do czyszczeń późnych przeznaczają się drzewostany, w których projektowane jest pozyskanie grubizny. Powierzchniowy rozmiar użytkowania przedrębne wyliczony został na podstawie wskazań gospodarczych ustalonych dla każdego wyłączenia podczas prac terenowych. Wskazania dotyczące użytkowania przedrębne obejmują drzewostany lub ich części, w których nie przewiduje się użytkowania rębne. W obrębie Rawa Mazowiecka co roku wykonywane są: czyszczenia późne na powierzchni 152,77 ha, trzebieże na powierzchni 2 820,91 ha. |   | -  | -                        | Środki własne Podmiotów odpowiedzialnych za realizację   |
| Realizacja Krajowego Planu Zwiększania Lesistości na terenie Rawy Mazowieckiej.                           | Starostwo Powiatowe w Rawie Mazowieckiej                           | Na terenie lasów niestanowiących Skarbu Państwa zalesiano grunty, ponadto prowadzone były prace dotyczące odnowień sztucznych i naturalnych na powierzchni na terenie powiatu.   | -   | -  | -                        | Środki własne Podmiotu odpowiedzialnego za realizację    |
| <b>Cel średniookresowy: Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych wraz z poprawą ich jakości</b> |  |  |   |  |                          |  |
| Bieżąca budowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej na terenie całej gminy.              | Rawskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.                         | Sieć wodociągowa w ulicach: Przemysłowej (85 mb)   | Sieć wodociągowa w ulicach: Sobieskiego (49,5 mb); Targowej (125,3 mb); Dolnej (283,07mb); Zapolskiej (282,57 mb); Asnyka (175,6 mb). Sieć kanalizacji sanitarnej w ulicach: Targowej (190,61 mb); Asnyka (180,92 mb); Zapolskiej (392,62 mb); Dolnej (65,16 mb); Reymonta (946,47 mb); Jeziorańskiego (333,35 mb). | 100%   | 1 580 104,86             | Fundusz Spójności UE, Pożyczka z WFOŚiGW, środki własne  |
| Konserwacja rowów melioracyjnych.   | Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka        | Konserwacja rowu melioracyjnego ul. Wierzbowa  | Usunięcie drzew rów melioracyjny ul. Jeziorańskiego   | 100%   | 11 800,00                | Środki własne Miast Rawa Mazowiecka, Gminna Spółka Wodna |
|   |  |  | Wymiana przepustu w ul. Paska w związku z utrzymaniem rowu melioracyjnego   | 100%   | 7 774,00                 |  |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b>   | <b>Podmiot odpowiedzialny</b>                    | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>  | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>  | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b>   | <b>Źródła finansowania</b>   |
|--|--|---|---|--|----------------------------|--|
|  | Gminna Spółka Wodna                              |   | przeprowadzenie prac w postaci konserwacji rowu Nr R-A przebiegającego od ul. Jeziorańskiego przez ul. Paska i ujściem do rz. Ryłki.        | 100%<br><br>100%   | 1 583,10<br><br>-          |  |
| zinwentaryzowanie przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych. | Rawskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.       | 9 oczyszczalni przydomowych w aglomeracji; 277 szamb w aglomeracji (915 osób) - dane na podstawie KPOŚK | 5 oczyszczalni przydomowych w aglomeracji; 205 szamb w aglomeracji (682 osób) - dane na podstawie KPOŚK                                     | 100%   | -                          | -  |
| Dylatacja i uszczelnianie konstrukcji jazu piętrzącego zbiornika DOLNA           | OSiR w Rawie Mazowieckiej                        | -   | Ocena i opracowanie dokumentacji technicznej remontu obiektu zbiornika Dolna<br><br>Aktualizacja mapy do celów projektowych zbiornika Tatar | 100%<br><br>100%   | 28 429,00<br><br>23 312,00 | Dotacja celowa z budżetu miasta<br><br>Dotacja celowa z budżetu miasta |
| <b>Cel średniookresowy: Ochrona powietrza atmosferycznego</b>                    |  |   |   |  |                            |  |
| Bieżąca naprawa i modernizacja dróg miejskich.                                   | Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Rawa | Bieżące naprawy ubytków w nawierzchni 350 m <sup>2</sup>  | Bieżące naprawy ubytków w nawierzchni 670 m <sup>2</sup>  | 100%   | 70 000,00                  | Budżet Miasta Rawa Mazowiecka  |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b>   | <b>Podmiot odpowiedzialny</b>               | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>  | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>   | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b> | <b>Źródła finansowania</b>    |
|--|---|---|--|--|--------------------------|-------------------------------|
|  | Mazowiecka                                  |   |  |  |                          |                               |
| Budowa dróg miejskich.   | Urząd Miasta Rawa Mazowiecka                | Budowa ulic osiedla Browarna - etap II  | Budowa nawierzchni sięgacza ulicy Skierniewickiej  | 100%   | 460 510,55               | Budżet Miasta Rawa Mazowiecka |
|  |   | Budowa ulicy Tuwima   |  | 100%   | 383 404,13               | Budżet Miast Rawa Mazowiecka  |
|  |   | Budowa zatoki parkingowej na osiedlu Solidarności                                     |  | 100%   | 38 524,30                | Budżet Miasta Rawa Mazowiecka |
|  |   | Budowa nawierzchni bitumicznych w ul. Konopnickiej i Żmichowskiej                     |  | 100%   | 123 690,56               | Budżet Miasta Rawa Mazowiecka |
|  |   |   |  | 100%   | 96 900,49                | Budżet Miasta Rawa Mazowiecka |
| Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach. | Straż Miejska Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka | Przeprowadzono 4 zgłoszone przez mieszkańców kontrole nie ujawniono wypalania odpadów | Przeprowadzono 38 zgłoszonych przez mieszkańców kontrole nie ujawniono wypalania odpadów | 100%   | -                        | -                             |
| <b>Cel średniokresowy: Ochrona mieszkańców przed ponadnormatywnym poziomem hałasu</b>                    |   |   |  |  |                          |                               |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b>   | <b>Podmiot odpowiedzialny</b>   | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>  | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>  | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b> | <b>Źródła finansowania</b>           |
|--|---|---|---|--|--------------------------|--------------------------------------|
| Wprowadzenie standardów akustycznych w planie zagospodarowania przestrzennego.   | Wydz. Gospodarki Terenami Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka                                 | w sporządzonych planach miejscowych (5 sztuk) określono warunki ochrony akustycznej terenów zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi.  | w sporządzonych planach miejscowych (7 sztuk) określono warunki ochrony akustycznej terenów zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi.                            | 100%   | ok. 54 000,00            | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |
| Ochrona obszarów o korzystnym klimacie akustycznym poprzez uwzględnianie ich w planie zagospodarowania przestrzennego. | Wydz. Gospodarki Terenami Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka                                 | w sporządzanych planach miejscowych (5 sztuk) obszary o korzystnym klimacie akustycznym przeznaczano wyłącznie pod zabudowę mieszkaniową, usługi oraz zieleń miejską.   | w sporządzanych planach miejscowych (7 sztuk) obszary o korzystnym klimacie akustycznym przeznaczano wyłącznie pod zabudowę mieszkaniową, usługi oraz zieleń miejską. |  | ok. 54 000,00            | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |
| Preferowanie niekonfliktowych lokalizacji obiektów przemysłowych.  | Wydz. Gospodarki Terenami Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka                                 | w studium określono lokalizację terenów działalności gospodarczej skoncentrowanych wzdłuż drogi ekspresowej S8, ulicy Mszczonowskiej i Skierniewickiej w układzie niekonfliktowym z terenami skoncentrowanej zabudowy mieszkaniowej | -   | -  | -                        | -                                    |
| <b>Cel średniookresowy: Ochrona mieszkańców przed ponadnormatywnym poziomem hałasu-zadania koordynowane</b>            |   |   |   |  |                          |                                      |
| Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.   | WIOŚ w Skierniewicach zadanie ciągłe<br>Zgodnie z planem budżetu jednostki realizującej |   |   |  |                          |                                      |
| Kontrola oraz eliminowanie technologii i urządzeń przekraczających wartości normatywne w transporcie i przemyśle.      | WIOŚ w Skierniewicach zadanie ciągłe<br>Zgodnie z planem budżetu jednostki realizującej |   |   |  |                          |                                      |
| <b>Cel średniookresowy: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na zdrowie człowieka i środowisko</b>      |   |   |   |  |                          |                                      |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b>  | <b>Podmiot odpowiedzialny</b>                               | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>  | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>  | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b>                         | <b>Źródła finansowania</b>           |
|---|---|---|---|--|--|--------------------------------------|
| Ograniczenie powstawania źródeł pól elektromagnetycznych na terenach gęstej zabudowy mieszkaniowej na etapie planowania przestrzennego oraz wprowadzenie zagadnienia pól elektromagnetycznych do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. | Wydz. Gospodarki Terenami Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka     | w sporządzanych planach miejscowych (5 sztuk) nie przewiduje się realizacji sieci elektroenergetycznej wysokich napięć, przebiegających nad terenami mieszkaniowymi, a sieci średniego napięcia (15kV) dopuszczane są wyłącznie jako sieci kablowe. | w sporządzanych planach miejscowych (7 sztuk) nie przewiduje się realizacji sieci elektroenergetycznej wysokich napięć, przebiegających nad terenami mieszkaniowymi, a sieci średniego napięcia (15kV) dopuszczane są wyłącznie jako sieci kablowe. | 100%   | ok. 54 000,00                                    | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |
| <b>Cel średniookresowy: Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowisko, racjonalna gospodarka odpadami</b>  |   |   |   |  |  |                                      |
| Odbieranie nieczystości z koszy ulicznych utrzymanie czystości w mieście.   | Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka | Rawsko-Bialska Spółdzielnia Socjalna „Nadzieja i Praca”<br>Opróżnianie koszy na odpady stałe zlokalizowane w pasach dróg zaliczonych do kategorii dróg gminnych   | Rawsko-Bialska Spółdzielnia Socjalna „Nadzieja i Praca”<br>Opróżnianie koszy na odpady stałe zlokalizowane w pasach dróg zaliczonych do kategorii dróg gminnych   | 100%   | 2016 r.<br>(68 400,00)<br>2017 r.<br>(68 400,00) | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |
|   |   | PPUH CEPOL Elżbieta Cała (Przetarg nieograniczony)<br>Utrzymanie czystości i porządku wybranych ciągów pieszych i obiektów na terenie miasta Rawa Mazowiecka  | PPUH CEPOL Elżbieta Cała (Przetarg nieograniczony)<br>Utrzymanie czystości i porządku wybranych ciągów pieszych i obiektów na terenie miasta Rawa Mazowiecka  | 100%   | 143 999,04                                       | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |
|   |   | PPUH CEPOL Elżbieta Cała (Przetarg nieograniczony)<br>utrzymanie czystości i porządku na drogach w granicach administracyjnych miasta Rawa  | PPUH CEPOL Elżbieta Cała (Przetarg nieograniczony)<br>utrzymanie czystości i porządku na drogach w granicach administracyjnych miasta Rawa  | 100%   | 2016 r.<br>(73 774,80)<br>2017 r.<br>(66 250,00) | Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |



**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b>  | <b>Podmiot odpowiedzialny</b>  | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>   | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>   | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b>  | <b>Źródła finansowania</b>                 |
|---|--|--|--|--|---|--|
|   |  | <p align="center">Mazowiecka</p> <p align="center">Konsorcjum firm<br/>TECH-BUD Przemysław Stefański –<br/>lider ZUS Kazimierz Stefański –<br/>partner</p> <p align="center">(Przetarg nieograniczony)<br/>Obsługa akcji zimowego utrzymania<br/>dróg gminnych oraz parkingów w<br/>granicach administracyjnych miasta<br/>Rawa Mazowiecka w sezonie<br/>2016/2017</p> | <p align="center">Mazowiecka</p> <p align="center">Konsorcjum firm<br/>TECH-BUD Przemysław Stefański –<br/>lider ZUS Kazimierz Stefański –<br/>partner</p> <p align="center">(Przetarg nieograniczony)<br/>Obsługa akcji zimowego utrzymania<br/>dróg gminnych oraz parkingów w<br/>granicach administracyjnych miasta<br/>Rawa Mazowiecka w sezonie<br/>2017/2018</p> | 100%   | <p align="center">2016 r.<br/>(397 550,49)<br/>2017 r.<br/>(495 569,05)</p> | Środki własne<br>Miasta Rawa<br>Mazowiecka |
| Odbieranie odpadów komunalnych z terenu Rawy Mazowieckiej.  | Wydział<br>Gospodarki<br>Komunalnej<br>Urzędu Miasta<br>Rawa<br>Mazowiecka | Odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie Miasta Rawa Mazowiecka w okresie od 1.01.2016 r. do 31.12.2016 r. realizowany był przez firmę Eneris Surowce S.A. Oddział w Tomaszowie Mazowieckim, ul. Majowa 87/89, 97-200 Tomaszów Mazowiecki.   | Odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie Miasta Rawa Mazowiecka w okresie od 1.01.2017 r. do 31.12.2017 r. realizowany był przez firmę Eneris Surowce S.A. Oddział w Tomaszowie Mazowieckim, ul. Majowa 87/89, 97-200 Tomaszów Mazowiecki.   | 100%   | <p align="center">2016 r.<br/>(548 399,88)<br/>2017 r.<br/>(548 399,88)</p> | Środki własne<br>Miasta Rawa<br>Mazowiecka |
| Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie.                                | Wydział<br>Gospodarki<br>Komunalnej<br>Urzędu Miasta<br>Rawa<br>Mazowiecka | Zadanie ciągle zgodnie z budżetem jednostki realizującej   |  |  |   |  |
| Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania | Wydz.<br>Gospodarki<br>Komunalnej<br>Urzędu Miasta<br>Rawa                 | Zadanie ciągle zgodnie z budżetem jednostki realizującej   |  |  |   |  |

**RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2016-2017**

| <b>Działania ekologiczne</b>  | <b>Podmiot odpowiedzialny</b> | <b>Opis realizacji zadania w 2016 r.</b>  | <b>Opis realizacji zadania w 2017 r.</b>  | <b>Stopień realizacji zadania w % lub w punktach od 1 - 10</b> | <b>Poniesione koszty</b>  | <b>Źródła finansowania</b>                               |
|---|-------------------------------|---|---|--|---|--|
| odpadów.  | Mazowiecka                    |   |   |  |   |  |
| Składanie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi do Marszałka Województwa Łódzkiego (rocznie).                              | Miasto Rawa Mazowiecka        | Sprawozdanie składane do 31.03.2017   | Sprawozdanie składane do 31.03.2018<br>Poziom recyklingu i przygotowanie do ponownego użycia tworzyw sztucznych i szkła – 30,7 %, inne niż niebezpieczne budowlane i rozbiórkowe – 47,38 %    | 100%   | -   | -  |
| Prowadzenie analizy stanu gospodarki odpadami, w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi (rocznie). | Miasto Rawa Mazowiecka        | Miasto ponosi koszty Związane z gospodarką odpadów komunalnych 1 419.844,00 wg analizy z 2016 r. i realizuje zadania ustawowe określone w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach | Miasto ponosi koszty Związane z gospodarką odpadów komunalnych 1 440.389,00 wg analizy z 2017 r. i realizuje zadania ustawowe określone w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach | 100%   | -   | -  |
| <b>Cel średniookresowy: Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowisko, racjonalna gospodarka odpadami-zadania koordynowane</b>                                     |                               |   |   |  |   |  |
| Realizacja "Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Miasta Rawa Mazowiecka".   | Miasto Rawa Mazowiecka        | -   | Usunięto 59,5 Mg odpadów zawierających azbest z 35 posesji, przez co zmniejszyło się szkodliwe oddziaływanie azbestu na środowisko i zdrowie mieszkańców.                                     | -  | 2017 r.<br>(7 904,09 odbiór i utylizacja, 9 734,09 demontaż i utylizacja) | WFOŚiGW w Łodzi,<br>Środki własne Miasta Rawa Mazowiecka |

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych od podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadania

## **5. Ocena realizacji programu ochrony środowiska dla Miasta Rawa Mazowiecka**

Ze względu na brak przygotowanych przez Ministerstwo Środowiska wytycznych w zakresie struktury raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska, zastosowana metodyka sporządzenia niniejszego Raportu wynika z obecnie obowiązującego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021.

Jednym ze źródeł informacji na temat działań zrealizowanych na rzecz ochrony środowiska na terenie Miasta Rawa Mazowiecka na przestrzeni lat 2016-2017 były materiały przekazane przez pracowników Urzędu Miasta oraz podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadania. Materiały te uwzględniały zagadnienia dotyczące zaplanowanych zadań w harmonogramie rzeczowym zawartym w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021. Przekazane materiały zawierały informacje o tym, jakie zadania udało się zrealizować w przeciągu 2 lat na terenie Miasta w zakresie poprawy stanu środowiska i jego poszczególnych elementów: flory, fauny, krajobrazu, wód powierzchniowych i podziemnych, gleby, powietrza atmosferycznego, hałasu, itp.

Większość zrealizowanych w tym czasie inwestycji/projektów została sfinansowana ze środków własnych Miasta Rawa Mazowiecka (środki budżetowe) w ramach zadań ciągłych oraz wskazanych podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację. W oparciu o zgromadzone i przedstawione w niniejszym raporcie informacje na temat zadań przyjętych do realizacji w latach 2016-2017 w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021, stwierdzić należy, że duża część zadań, a tym samym celów środowiskowych zapisanych w niniejszym dokumencie, zostało osiągniętych. Jednocześnie należy zauważyć, że niektóre z przyjętych działań mają charakter ciągły i powinny być kontynuowane w kolejnych latach. Ponadto przesunięcie realizacji niektórych zadań i wskazanych dla nich działań środowiskowych w większości przypadków spowodowane jest ograniczonym zasobem środków finansowych Miasta Rawa Mazowiecka oraz poszczególnych podmiotów, instytucji i organizacji zaangażowanych w ochronę i kształtowanie środowiska przyrodniczego, funkcjonujących na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego.

**Tabela 10. Wybrane wskaźniki oceny wdrażania oraz monitorowania realizacji programu ochrony środowiska**

| Wskaźnik  | Jednostka miary  | 2016               | 2017               | Źródło danych        |
|---|------------------|--------------------|--------------------|----------------------|
| długość sieci wodociągowej  | km               | 53,6               | 53,7               | GUS                  |
| przyłącza wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania                                 | szt.             | 1 657              | 1 683              | GUS                  |
| woda dostarczona gospodarstwom domowym  | dam <sup>3</sup> | 525,5              | 519,9              | GUS                  |
| ludność korzystająca z sieci wodociągowej   | osoba            | 16 214             | 16 153             | GUS                  |
| zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca   | m <sup>3</sup>   | 29,9               | 29,7               | GUS                  |
| długość sieci kanalizacyjnej  | km               | 45,5               | 45,7               | GUS                  |
| przyłącza kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania                               | szt.             | 1 175              | 1 210              | GUS                  |
| ścieki odprowadzone   | dam <sup>3</sup> | 684,0              | 723,0              | GUS                  |
| ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej   | osoba            | 15 316             | 15 277             | GUS                  |
| stopień skanalizowania  | %                | 50,5               | 50,3               | GUS                  |
| stopień zwodociągowania   | %                | 71,0               | 69,5               | GUS                  |
| zieleńce  | ha               | 21,30              | 21,30              | GUS                  |
| zieleń uliczna  | ha               | 1,10               | 1,10               | GUS                  |
| długość czynnej sieci gazowej   | m                | 42 077             | 42 574             | GUS                  |
| długość czynnej sieci gazowej przesyłowej   | m                | 5 510              | 5 510              | GUS                  |
| długość czynnej sieci gazowej rozdzielczej  | m                | 36 567             | 37 064             | GUS                  |
| czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych   | szt.             | 1 029              | 1 082              | GUS                  |
| odbiorcy gazu   | gosp.            | 4 533              | 4 546              | GUS                  |
| odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem  | gosp.            | 606                | 639                | GUS                  |
| zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań   | MWh              | 19 887,2           | 22 710,5           | GUS                  |
| ludność korzystająca z sieci gazowej  | osoba            | 12 511             | 12 411             | GUS                  |
| długość zmodernizowanych dróg miejskich   | m <sup>2</sup>   | 350 m <sup>2</sup> | 670 m <sup>2</sup> | Dane z Urzędu Miasta |
| ilość wybudowanych dróg miejskich   | szt.             | 4                  | 1                  | Dane z Urzędu Miasta |
| liczba przeprowadzonych kontroli przestrzegania zakazu spalania odpadów grzewczych                                  | szt.             | 4                  | 38                 | Dane z Urzędu Miasta |
| liczba obszarów chronionych o korzystnym klimacie akustycznym uwzględniona w planie zagospodarowania przestrzennego | szt.             | 5                  | 7                  | Dane z Urzędu Miasta |

| <b>Wskaźnik</b>   | <b>Jednostka miary</b> | <b>2016</b> | <b>2017</b> | <b>Źródło danych</b>              |
|---|------------------------|-------------|-------------|-----------------------------------|
| liczba wprowadzonych standardów akustycznych w planie zagospodarowania przestrzennego                     | szt.                   | 5           | 7           | Dane z Urzędu Miasta              |
| ilość usuniętego azbestu z terenu Miasta  | Mg                     | -           | 59,5        | Dane z Urzędu Miasta              |
| masa zebranych zmieszanych odpadów komunalnych ogółem   | mg                     | 6 986,286   | 7 654,892   | Analiza stanu gospodarki odpadami |
| osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania          | %                      | 2,01        | 0           | Analiza stanu gospodarki odpadami |
| osiągnięty poziom recyklingu przygotowania do ponownego użycia szkła, papieru, metali, tworzyw sztucznych | %                      | 42,4        | 30,69       | Analiza stanu gospodarki odpadami |

Źródło: Opracowanie własne

Na potrzeby aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Rawa Mazowiecka należy przeanalizować ponownie cele środowiskowe i zadania w dotychczas obowiązującym Programie Ochrony Środowiska pod względem obecnego stanu środowiska przyrodniczego na terenie Miasta. Umożliwi to weryfikację założonych celów środowiskowych oraz podległych im zadań, pod kątem czy nadal są one celowe oraz ekonomicznie uzasadnione do realizacji w realiach obowiązujących na dzień aktualizacji Programu Ochrony Środowiska.

## 6. Spis tabel, rysunków, wykresów

|   |    |
|---|----|
| Tabela 1. Położenie Miasta Rawa Mazowiecka wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski .....   | 4  |
| Tabela 2. Struktura zagospodarowania gruntów Miasta Rawa Mazowiecka w 2014 r. ....  | 5  |
| Tabela 3. Struktura demograficzna Miasta Rawa Mazowiecka w latach 2016-2017 .....   | 6  |
| Tabela 4. Przyrost naturalny na terenie Miasta Rawa Mazowiecka na lata 2016-2017 .....  | 6  |
| Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów w Mieście Rawa Mazowiecka w latach 2016-2017 .....                                | 7  |
| Tabela 6. Wyposażenie Miasta Rawa Mazowiecka w sieć wodociągową, kanalizacyjną i gazową.....  | 9  |
| Tabela 7. Wynikowa klasyfikacja dla strefy łódzkiej w 2016 i 2017 r. ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony zdrowia..... | 11 |
| Tabela 8. Wyniki pomiarów PEM na terenie Miasta Rawa Mazowiecka .....   | 14 |
| Tabela 9. Stopień realizacji zadań w latach 2016-2017 .....   | 27 |
| Tabela 10. Wybrane wskaźniki oceny wdrażania oraz monitorowania realizacji programu ochrony środowiska.....                                     | 52 |
| <br>  |    |
| Rysunek 1. Miasto Rawa Mazowiecka na tle województwa łódzkiego i powiatu rawskiego ...  | 4  |
| Rysunek 2. Położenie geologiczne Miasta Rawa Mazowiecka .....   | 19 |
| Rysunek 3. Obszarowe formy ochrony przyrody na terenie Miasta Rawa Mazowiecka .....   | 24 |
| <br>  |    |
| Wykres 1. Struktura działalności gospodarczej na terenie Miasta Rawa Mazowiecka w 2017r. wg sekcji PKD 2007 .....                               | 8  |